ARSCOT
ARSCOT DIE SCONE
J. Cumerlinckx

ARCHIEF COLLEGIALE O.L.V. KERK
AARSCHOT

arscot die scone

geschiedkundig

legende

OPENLUCHTSPEL

in

een voorspel

en

drie bedrijven

door: a. paessens

muziek: l. van craen

uitgave :

comité tot bevordering van het vreemdelingenverkeer -

aarschot.

ARCHIEF COLLEGIALE O.L.V. KERK AARSCHOT

VERANTWOORDING

Dit spel, "A R S C O T die S C O N E" heeft geen letterkundige pretentie.

Het is gevloeid uit zuivere liefde voor mijn stad en de werkelijke bewondering voor de onwrikbare WIL die mijn schone volk heeft bezield doorheen de ganse geschiedenis van haar martelaarschap.

Ik hoop dat ook heel DAT volk - dat steeds zo hand in hand - gewerkt heeft voor de heropbloei van zijn, steeds door rouw en leed geslagen stede, eensgezind zal medewerken bij de jaarlijkse opvoering van dit spel, A A R S C H O T ter E R E !

En ik zal dan gelukkig zijn tussen hen te hebben geleefd en bij mijn uiteindelijk einde mogen zeggen:

"Ik heb altijd gehoopt, zo zuiver als bij mijn begin, zonder smet of blaam ook uit deze stad gedragen te worden."

A. PAESSENS.

ARCHIEF COLLEGIALE O. L. V. KERK * AARSCHOT *

VOORSPEL

Toneelschikking.

Speelt op de ruines van het Drossaerdhuis.

1ste strijder: staat boven op de trap, hoogste punt der ruines.

2de strijder: staat op het middengedeelte

3de strijder: staat iets lager.

4de strijder: staat in opening fond.

Het koor, bij het einde van het voorspel, komt links en rechts oplopen en verzinnebeeldt het volk dat vol geestdrift uiting wil geven aan zijn blijdschap en verbondenheid met Aarschot. Dit koor is gekleed, de ene helft in 't zwart, de andere in het wit, zodat het één grote levende vlag van Aarschot vormt.

Personen:

4 mannen = STRIJDERS: 1 Eburoon

1 middeleeuws

1 Boerenkrijg

1 Wereldoorlog.

Vierstemmig koor.

MUZIEK:

— Een verre roep van trommen en trompetten (gedempt). Zij zijn het die de herinnering oproepen van het verleden en de geleverde strijd, tromgeroffel en pauken. Dan ontwaakt zacht het orkest, ontroerend fijn klarinetten en saxofonen. Het is de muzikale beschrijving van het vredige landschap waardoor de rivier (Thamera, Thummer, Demer) kronkelt, de veiige weilanden. Er is zang en kwettering van de vele vogels in het woud. Het orkest schijnt te zingen, bloeit open, trompetten jubelen om weer inniger te worden, stemming om over te gaan tot gemurmel, warm vermengd met kopers in sourdine tot alles met een paukslag wordt afgebroken.

Er is een stilte tot de nazindering der muziek is uitgestorven.

1STE STRIJDER:

--- Wie gij ook zijn moogt,
Volk van Aarschot,
Volk van elders,
oud medeburgers van de hertogelijke stede...
Volk van over de grenzen, die de landschappen van over zee gezien hebt:
Het weelderige Land van Waas, de gouden stranden,
de heerlijkste liggingen eens bezongen door Virgilius!
Weet!
Dat U dat alles verenigt vindt rondom de oude muren
van Aarschot!
AARSCHOT!
heerlijkheid vol schone streken,
waar de Demer stroomt
waar ruisen beek bij beken
onder hoog geboomt.
Waar de heuvels en de dalen
In al hun luister pralen!
AARSCHOT! (paukslag)
In uw naam
ligt een wereld
van lief en leed!
van groei en bloei!
van bloedige roof en verwoesting!
AARSCHOT! (paukslag)
Gij zijt niet meer zoals weleer,
Gij zijt vervallen van uw rang en grootheid!
Het volk van elders en over de grenzen,
gaat onwetend
doorheen
en
voorbij deze stad
van bloedige martelaarschap!
AARSCHOT! (paukslag)
Bloeiend Hertogdom!
Waar zijn uw scheerders, uw volders, uw spinners en wevers?
Waar zijn uw getouwen?

Volk van Aarschot!
Waar is uw kantschool?
De spelbewerkerskussens?
Waar die ragfijne Buckinghamse kant
gezocht en geprezen door het buitenland?
Volk van Aarschot
van elders
en van over de grenzen,
Weet gij, dat uwe voorouders hun eigen wijn, hun LANDO-
[LIUM
dronken, die de oude Rijnwijn evenaarde en dit slechts,
tegen twee stuivers en half de kanne!!
AARSCHOT!
Met uw Trekkers- en uw Schuttersgilden!
Met uw landjuwelen en Rederijkerskamers!
Uw Brouwersgilde en die der Lakenaars!

4 STEMMEN (saam):
--- Gij zijt niet meer zoals weleer!!
1STE STEM:
--- Geen vlam zet nog uw hart in gloed!
2DE STEM:
--- Want gij zijt tam en veel te zoet!
3DE STEM:
--- Waardoor zijt gij zo laag gezonken!
4DE STEM:
--- Waarom maakt geen jonge drift U dronken? ...? ...?

MUZIEK:
– Pauken en trompetten.

4 STEMMEN: (saam)
--- A A R S C H O T ! ! !
1STE STEM:
--- Waarom verkwijnt gij meer en meer
2DE STEM:
--- Zinkt gij hopeloos in de vergetelheid neer?
3DE STEM:
--- Waar is de Demer en de diepgelaân karvelen?
4DE STEM:
--- Uw fors Drossaerd' met zijn kantelen?

MUZIEK:
– Pauken en trompetten.

4 STEMMEN: (saam)
--- VOLK van AARSCHOT!!
1STE STEM:
--- Eens stoer, vol moed en onverdroten

2DE STEM:
--- tot strijd en stoer verzet besloten
3DE STEM:
--- Die vocht voor d' aangedane smaad
4DE STEM:
--- Brandend van haat voor het gepleegd verraad!

MUZIEK:
– Pauken en trompetten.

4 STEMMEN IN SPREEKKOOR:
--- Onze Lieve Vrouw van Aarschot!
Mogen wij, O heilige Moeder nooit meer dromen
Dat hier een wieg zal staan
Zoals die van de Eburonen?
Een nieuwe Boduognat op zal staan
Om 't volk van Aarschot
De rechte weg te tonen?

MUZIEK:
Pauken en trompetten, onmiddellijk gevolgd door een zachte muziek die het bange afwachten naar het komende antwoord vertolkt. Zij sterft zacht uit nadat de trompetten een roep hebben gedaan die niet wordt beantwoord.

4 STEMMEN: (saam)
--- Aarschot!
Volk van Aarschot!
1STE STEM:
--- Wij bevochten de Romein - 57 jaar vóór Christus.
2DE STEM:
--- 1261! Wij handhaafden ons naast Brussel, Loven, Antwerpen, 'S Hertogenbos!
3DE STEM:
--- 1489! Wij treden bij in het Verbond van de Oproerige Steden tegen Maximiliaan van Oostenrijk!
4DE STEM:
--- 1506! Wij worden belegerd en vechten in de Gelderse Oorlogen!
1STE STEM:
--- Steeds belegerd! Immer vechten! Brand! Plundering! Puinen! Destruerend ganselijk de stad! Maar Aarschot bouwt! Betrouwt!
en bidt!
2DE STEM:
--- 1542 - 1572! Willem van Nassau verovert onze stad! Maar Alva! Alva... herovert haar hetzelfde jaar!
3DE STEM:
--- 1588! Zestien jaar later. Steeds belegerd! Immer vech-

ten! Brand! Plundering! Puinen!
4 STEMMEN: (saam)
--- Destruerend ganselijk de stad!
4DE STEM:
--- Don Juan van Oostenrijk, de roemrijke Overwinnaar op de Turken, bij Lepante, staat tegenover Willem de Zwijger! Het geweld dreunt tegen de wallen!...
--- Deductie ende bewijs van grote ruine, desolatie ende beschadiging der arme stad Aarschot ende ingesetenen der selven. Maar Aarschot BOUWT!
BETROUWT en Bidt!
1STE STEM:
--- 1635! Hollandse bezetting!
2DE STEM:
--- 1703! Franse en Spaanse Legers!
3DE STEM:
--- Bloed! Brand! Puinen!
4 STEMMEN: (saam)
--- 1764! 1775! 1791! 1796!
Immer bloedend! Immer brandend!
En TOCH
NOOIT
STERVENDE
AARSCHOT!
4DE STEM:
--- 1798! Het gruweljaar van de Boerenkrijg dat ieders hart deed kloppen van verontwaardiging!
4 STEMMEN (saam) in koor:
--- Vrijheid!
Gelijkheid!
Broederlijkheid!
of
D O O D ! !
Aarschot vecht! Aarschot lijdt!
't En sterft niet! Het bouwt, betrouwt en bidt!
1914!........... 1918! 1940...........1944!!
In de ijzerstenen wanden van onze fiere O. L. Vrouwenkerk-Toorts van het Hageland - heeft de stift des tijds al deze gruwelen en al dat lijden gegrift.
Aarschot! Overwolkt met een Oreool
van LIJDEN
van BLOED
en MARTELAARSCHAP!
AARSCHOT!
Nimmer zult gij versagen. Nimmer zal de adem stokken in uwe oud-hertogelijke diepte. Nimmer zult gij sterven! Steeds herrijzen uit uwe puinen. Altijd zal het bloed van onze martelaars en helden, als een hart en polsslag U voortstuwen.

1STE STEM:
--- Volk van Aarschot! Dat in uw verleden zulke smartelijke maar glorievolle dagen hebt gekend, sta op uit uw puin en HERRIJST!
SCHONER
met een nieuwe GLANS
heerlijker dan ooit te voren
ARSCOT die SCONE!!
4 STEMMEN: (saam)
--- A R S C O T die S C O N E !

MUZIEK:
– Pauken en trompetten. Dan een verre roep (getemperd) met een schetterend antwoord. Daarna het ganse orkest in triomfantelijke jubel. De kopers schetteren en plots wanneer de muziek op een hoogtepunt schijnt gekomen valt het koor in.

KOOR: (volk van Aarschot) Is in wilde blijheid komen oplopen en zingt de «O D E aan A A R S C H O T». (Tijdens de zang ontplooit de Eburoon, de zwart-witte vlag van de stad en laat haar boven op Drossaerde wapperen.)
KOOR:
--- Gij kleine stad met groot verleden
Geen schoner kent mijn hart tot heden
Op onze ganse aarde
Waarheen mijn blikken waarden...
Gij zijt het lieflijk stukje aarde
Waar 't leven krijgt zijn hoogste waarde
Ons hart gebonden aan die grond
Waar 'k als kind het leven vond.
Oh mijn Aarschot! Allerliefste plek
Waar 'k eenmaal in de vreemde trek
Steeds blijft gij d' uitverkoren (2 maal)
Steeds zal 'k U blijven loven!
Oh Aarschot, in 't vruchtbare Hageland (2 maal)
Tussen bergen, akkers en weiden
Boordend langs de Demerkant
Wees gegroet met hart en hand (2 maal)
Dierbare stad uit 't Hageland!
Wees gegroet! Wees gegroet!

– De muziek besluit met een warm timbre vermengd met fijne akkoorden van bij de aanvang, nogmaals kopers en pauken die de strijd en het geweld weergeven, inniger wordend om, met het slot van de aanvang, vol stemming en gemurmel te eindigen,

De Eburoon blijft boven op zijn wachtpost.

Einde voorspel.

EERSTE BEDRIJF.

PERSONEN:

De Druïde	Priester.
De Hoofdman	Eburonenaanvoerder.
MAAGDEN (6)	
BILSKISNIR	Godin van de bliksem.
FRIGGA	Godin der wolken - echtg. v. O D I N.
BALDER	hun zoon - lieveling der Goden.
EBUROON:	slaaf.
CATIVALC	Onder-aanvoerder der Eburonen.
CAESAR	Romein
AURELIANUS	zijn neef.
Romeinse krijgers (4)	
Lijfwacht (4 tal Eburonen)	
Zwaarddansers (4 tal)	

1ste BEDRIJF:

DAT WAREN en ZO LEEFDEN onze VOOROUDERS.

Boven staat nog steeds de Eburoon, die langzaam de vlag intrekt en oprolt. - Het toneel is verlaten.

MUZIEK:

— Klarinetten heffen een plechtig, ietwat geheimzinnig unisona aan dat een gevoel van verwachting brengt. Er siddert een geheimvol. onheilspellend tremolo in. In de pauken grommen doffe slagen, een dreigend cresendo komt stilaan woelen in het orkest, steeds gejaagder totdat het heel orkest losbreekt. Boven de massa zweven angstig en eenzaam, de klarinetten. De stemming wordt weer angstig, fantastische timbres. Weer doffe, wegstervende slagen van de pauken. Plots zwijgen alle instrumenten. Indrukwekkende stilte. (Inmiddels hebben Eburonen tegen het achterplan een forsig geschilderde eik aangebracht en een lage altaarbank, namaak zodenbank)

De muziek herneemt. Enkele slepende akkoorden beven in de klarinetten. Er komt een gevoel van mysterie. Ze ritselen in etherische hoogten. Het orkest gaat langzaam over naar een traag marschtempo.

De stoet van de DRUIDE en zijn gevolg komt aan.

(SPEL)

De Druide is een oud, eerbiedwaardig uitziend man - witschapen vacht met een dikke koord om het middel gegord - blootshoofd, langharig - witte baard - barrevoets.
Vóór hem strooien maagden bloemen. Naast hem, als een geleide, stappen Eburonen, met spiesen, zwaarden en schild. Daarachter volgt de Hoofdman. Naast elkaar VIER MAAGDEN, een met een verguld, vlammend zwaard, een hamer op kussen van huid, een derde met een aarden kruik waarin het bloed van een geslacht dier - (zoenoffer) de vierde met een marentak.
Allen zingen eerbiedig, zonder woorden, afgestemd op de muziek. Bij het verschijnen van de stoet ontsteken 4 Eburonen die de wacht aan de altaarbank houden, van weerszijden een toorts tegen de grond.

MUZIEK:

— Herneemt enkele slepende akkoorden die leven in de klarinetten, afgebroken door een paukslag. De stoet staat stil met de Druide voor de zodenbank. Een indrukwekkende stilte.

Dan een rythmisch paukenspel met klarinetten dat uitgroeit tot een obsederend rythme.

DRUIDE:

Met wiegende stappen tot bij de zodenbank, gevolgd door

HOOFDMAN:
en de

MAAGDEN:
met zwaard- hamer, kruik en marentak. Zij knielen achter de Druïde en Hoofdman. Alle aanwezigen houden de zang zonder woorden aan en doen de rythmisch-wiegende beweging.

DRUIDE:
keert zich naar HOOFDMAN, deze tot de MAAGD met marentak. Hij doopt de tak in de aardenpot met bloed en reikt aan Druïde.

DRUIDE:
besprenkelt de offerbank.

MUZIEK:
— De klarinetten gaan over van obsederend rythme naar de diepe registersmotief van onderworpenheid, wordt klagend lyrisme-vage onrust. een kort openr vloeien van orkest dat afbreekt en alleen het rythmisch geklop van pauk en blijft ove, dat uitsterft met een plotse doffe slag.

DRUIDE:
strekt de handen naar het altaar. Stilte. Hij gaat op de zodenbank staan, strekt de handen nogmaals links en rechts.
PAUKSLAG.

--- VOLK van dit ALLODIUM! (1) PAUKSLAG.

In de schaduw van de Ygdrasyl - boom van het heeal - die onze wouden vult, heet ik U welgekomen.
Trouw aan de geplogenheden van onze vaderen en de goede Asen (2) onder wiens bescherming wij allen leven, zijn wij hier heen gekomen om hulde te brengen aan onze hemelse goden.
Gedenkt hoe onze ALVADER ODIN, om de grote WIJSHEID te verkrijgen, MIMIRSBRON (3) bezocht, zijnde de fontein van alle wetenschap en wijsheid! Kent gij de tegenwaarde die MIMIR, voor één teug van hare bron, in ruil hiervoor eiste? Onze Alvader moest één zijner ogen in ruil afstaan.
En ZO HOOG schatte hij deze teug, dat hij onmiddellijk een

- - - - - - - - - -

(1)Allodium gevormd van All = eigen en odd = grond, bezitting, landgoed.
(2)Asen = goede Goden die waken over de mensheid die in Asgard wonen.
(3)Mimir = Mémoire = herinnering is geest.

oog uitrukte en aan MIMIR schonk. Deze liet het zinken in de schoot harer fontein waar het scheen met diepe glans. (1)

LITEN,
MAGEN
en Vriliten van dit Allodium,
Odin heeft ons allen hiermede een voorbeeld willen geven ter navolging! Wanneer ook wij, kennissen, roem en dapperheid willen oogsten, moeten wij ons offers kunnen getroosten. Eerst dan, wanneer wij bereid zijn tot het hoogste offer, voor ons en onze stamgenoten, dan mogen wij steun en hulp van deze terug verwachten. Door onze eigen daden en gedragingen wordt de gezindheid der Goden tegenover ons bepaald. Wanneer wij dapper zijn in de strijd, gastvrij jegens de vreemdelingen, trouw aan het gegeven woord, al goede eigenschappen die onze stam kenmerken, dan zal het ALZIEND OOG van onze vader ODIN, met welgevallen op ons neerzien, dan zal het de Nikkers, Nixen en Kobolden en al de bewoners uit NIFL-heim (2) verstrooien en vernietigen. Laten wij trouw blijven aan de heilige offerdiensten en laten wij, zoals voorheen, de rondgang om het altaar volbrengen.
Ik zal voorgaan.
Volgt gij allen.

DRUIDE:
vooraan, zoals de stoet opkwam, gaat rond het altaar, zelfde zang zonder woorden, wiegelende gang en bewegingen.

MUZIEK:
— Klarinetten gaan weer over van obsederend rythme naar de diepe registers, vast rythmisch geklop van pauken, weer het kort openvloeien van orkest en dan weer afbreken met paukslag.

De RONDGANG is inmiddels geeindigd.

DRUIDE:
verheft weer de armen PAUKSLAG.

--- Volk van deze gezegende stam, laten wij trachten de goden goedgestemd te maken opdat alle onheilen, zich van de onzen afkeren. (vraagt weer aan Hoofdman de marentak die in de aardenkruik wordt gedompeld.) De vier gewapende

- - - - - - - - - -

(1)Dit verloren oog van Odin is de maan. Minder stralend dan de zon, omdat de wateren van Mimirsbron haar schijnsel gedeeltelijk doven.
(2)Nilf-heim = nevel-land = plaats van mist en donker, is hel.

EBURONEN treden vooruit, groeten met zwaard en houden het schild. Vooraleer de Druïde sprenkelt zegt hij:
--- Strijders van NU en in de TOEKOMST!
Dat uwe wapens, die de kracht hebben tot verwonden en doden, alleen voor de rechtvaardige zaak zullen gebruikt worden.
Zo zegene ik. (sprenkelt)
Gode T Y R (1) kijk op ons neer van uit uw Asenheim.
Onze strijders zullen gehoorzamen op uw wenk. Wij eren en groeten U! (hij vraagt, aan de Hoofdman, het vlammend zwaard. Deze neemt het van het kussen der maagd en reikt het over)

VIER EBURONEN:
komen van uit achterplan met getrokken zwaard en kruisen het met de vier die reeds op het toneel zijn.

SCHIJNGEVECHT - ZWAARDENDANS.

MUZIEK:
— Zware orchestratie. Iets dreigends in de diepe stemmen van het orkest. Paukenslagen. Wilde klanken uit de instrumenten. Orkest stokt plots. Weer hernemen de pauken, dringend en heftiger. Een ijzige siddering. Daarna huilen alle instrumenten snerpende dissonnanten en klankkontrasten wervelen doorheen het orkest. Pianissimo en onheilspellend — deze passus brengt in de ziel de angst voor wapenstrijd en oorlog.

Akelig gekreun der kopers, klarinetten zwellend tot doorsnijdend kermen. Stilaan komt de ene stém na de andere in het orkest tot zwijgen om op lichte klarinettonen te verzwinden (ziel der dode krijgers) Tot slot breekt het orkèst opnieuw los. De trompetten rukken omhoog, wild als een overwinningsroes.

Na de dans strekken de EBURONEN het zwaard en het schild links en rechts naar het publiek en komen dan terug naar de Druïde, die nog steeds het vlammend zwaard verheft, en voegen het hunne hierbij.
Zij scharen zich daarna op één rij en de Druïde klinkt zijn zwaard met dat van de krijgers...

DRUIDE:
--- Volk van deze gezegende stam! PAUKSLAG.

- - - - - - - - - -
(1)TYR of Tius naarwie de 3de dag genoemd is Dinsdag (Tuesday) Thiusdag. was de God van de oorlog. Te zijner eer werden zwaardendansen uitgevoerd. Het zwaard was aan hem gewijd. Het zwaardpunt zo heilig dat men er op zweerde. (eed)

Leef steeds in vriendschap en bezorgdheid om de Gode THOR!
Thor, de gevreesde DONDERGOD, is nochtans zeer goed van inborst en is de trouwe beschermer der lage standen.
Hij bewoont het grote wonderbare paleis Bilskisnir. (1)
Het telt vijf honderd zalen waarin U, liten, na uw dood, een veilig toevluchtsoord zult vinden, zo gij waardig in zijn aanschijn leeft.
Gode Thor is de fiere bezitter van de HAMER MIOLNIR (2) die nooit mist en steeds in zijn hand terugkeert. Laten wij dus Gode Thor eren met het teken van de Hamer. (doet teken aan de HOOFDMAN die de hamer overreikt)

DRUIDE verheft beurtelings hamer en vlammend zwaard en wanneer zij elkaar raken ontstaat de bliksem. Ieder luistert gespannen. De Druïde roept met de gebaren de donder en bliksem op.

INMIDDELS ZIJN DE EBURONEN
naar het achterplan gegaan en begroeten er

BILSKISNIR:
Godin van de bliksem die tot voor de Druïde komt, buigt en de bliksemdans aanvangt.

MUZIEK:
— Inmiddels vertolkt deze de zang van het woud.

BLIKSEMDANS: De klarinetten spelen vlugge nootjes — rukken op. Pijnlijk gekerm van klarinetten. Onweerstaanbaar jagen de trompetten. Machtige klankengolven zwellen in het orkest dat als een oceaan wordt. Trommels roffelen — een paukslag — Enkele maten geheimnisvolle harmoniën, aanzwellen in de pauken (vluchten der woudbewoners) stijgend tromgeroffel tot een obsessie. (telkens de DRUIDE hamer en zwaard kruist, weerklinkt een korte, scherpe schettering als de bliksem)

Het orkest eindigt met een serene melodie — rust over het gemartelde woud.

BILSKISNIR ligt aan de voeten van de Druïde.

DRUIDE:
(strekt het zwaard naar links. Met de rechterhand maakt hij het teken met de hamer (zoals later de Christenen het kruisteken)
--- Gedenk, O Volk van dit Allodium, dat gij die leeft onder het teken van Thor, nooit door LOKI, de God van het kwaad, noch door HELA, zijne dochter, die heerst over de diepten

- - - - - - - - - -
(1) Bilskisnir = Bliksem.
(2) Miolnir = Verbrijzelaar.

van NIFL-HEIM, noch door HODER, God der DUISTERNIS, zult gekweld worden. En dat het venijn van SIGYN, zijne vrouw, zich nooit met uw bloed menge. (maakt teken met de hamer)

HOOFDMAN:
--- Goede Vader, mag ik, in naam van mijne stam, U vragen ons de stichtelijke geschiedenis te vertellen van BALDER en zijn dood?

DRUIDE:
--- Uw wil geschiede.

BALDERS DOOD.

....

Allen scharen zich in halve cirkel rond de Druïde, zittend, de Eburonen langs de buitenzijde. Links en rechts van de Druïde en aan de vier uithoeken van het podium.

DRUIDE:
(vertellend) --- Over Asenheim en de hele aardbodem, hing een voorheen nooit gekende middagstilte.
Gerda, de gemalin van FROH, onze ZOMERGOD, zat met Frigga, de koningin der wolken die tevens de beschermster is van het huwelijk en de huiselijke aard, stil de wereld te bewonderen.
U weet dat zij in haar paleis TENSALIR, de gehuwde mannen en vrouwen nodigt die op aarde een deugdzaam leven hebben geleid en na hun dood hen voor immer verenigt.
Zo genoot ieder van deze schone dag en het heilig ogenblik.
Totdat almeteens Balder verschijnt, de SCHONE, en MOEDIGE in de strijd door ASEN en mensen bemind.

MUZIEK:
— Klarinetten zingen met expansie en vurigheid. Trompetten verheerlijken wilskracht en daad. Een overstelpend lyrisme vloeit uit heel het orkest.

FRIGGA:
(op langs achterplan - kalm, majestatisch doch uitermate vriendelijk en gaat zitten in midden)

BALDER:
(komt met de handen op het hart en gaat bij Frigga, knielend aan hare voeten)

MUZIEK:
— Onderwijl belicht de muziek de angst, zwaarmoedig — en donkere zang — een kort motief voor klarinet.

FRIGGA:
(teder) --- Wat scheelt mijn Balder?

BALDER:
--- Moeder, er kwelt mij een ongekende zorg. Zo zwaar dat zij mij moeilijk is om dragen.

FRIGGA:
--- Toon mij uw zorg, Balder.

FRIGGA:
--- Neen, Moeder,... want wanneer ik ze uit mijn hart haal, zou zij de hele wereld kunnen bedekken.

FRIGGA:
--- Kom nader, Balder, dat ik de schaduw voel die uw hart drukt.

MUZIEK:
— Klarinetten in diep register, een klagend, neerslachtig motief, dat een fataliteitsstemming geeft, onderlijnt door het orkest dat een klagend lyrisme weergeeft

FRIGGA:
(verschrikt) --- Balder! Oei Balder! Mijn zoon, Mijn jongen, mijn kind: Ik voel (angst uitschreiend) de *schaduw* van de *dood!*

BALDER:
--- Niemand zal ooit moediger sterven dan ik, moeder.

FRIGGA:
--- Sterven! Sterven, Balder. Spreek dat woord niet uit mijn kind. Neen, gij zult niet sterven. Wat zou er van de mensen geworden, zo de God van de *moed* en de *schoonheid* sterven zou?
Asen en mensen zouden treuren en sterven om U.
Sterven zult gij niet en ik zal geen rust meer kennen vooraleer al wat U leed zou kunnen doen, mij zal gezworen hebben dit niet te doen.

BALDER:
--- Mijn goede moeder. (omarmt haar)

MUZIEK:
— Herhaling van het voorgaande. de melodie van vage onrust, met rythmisch geklop, gelijkmatig en fataal alsof het de seconden telt die het noodlot nog scheidt. Plots een korte, geweldige climax.

FRIGGA:

--- (zich verheffend) Oh, Edele en ruwe metalen, die in U de krachten verbergen van verwonding en dood, zweert dat gij nimmer mijn zoon, mijn Balder, zult doden.
(korte pauze-stilte)

MUZIEK:

— Aankomend, sterker wordend geroffel. Pauk- en scheelslag. Een korte schettering van trompetten.

FRIGGA:

--- (buigend naar eikeboom) Oh, Ygdrasil, boom van het heelal en met U alle planten der aarde, alle voog'len die in uw loofwerk huizen en zingen en alle dieren die aan en onder uw stam wonen, ik smeek U, ik bid U, mijn Balder, God van SCHOONHEID en MOED, om wille van de wereld, nooit leed te doen, noch te doden.

MUZIEK:

— De fluiten gaan aan het murmelen, geleidelijk aanzwellen door toevoeging van klarinetten. Uit de triangel klinkt slagwerk als dauwdruppels. Het orkest zwelt tot een fortissimo opgejaagd met paukengeroffel. De saxofoonbas zweert de gevraagde eed.

FRIGGA:

--- Ga nu, mijn zoon. De Goden hebben mij verhoort. Gij kunt niet meer sterven.

BALDER:

--- (de handen steeds op het hart) Ik geloof, moeder dat de schaduw mij nog niet verliet...

FRIGGA:

--- Zij kan er niet meer zijn, Balder. (legt de handen op zijn hart en krijst) Zij is er nog! Ja, zij is er nog. Oh, ALLE ASEN uit Asgard, aan wie de schuld?

STEMMEN:

--- (mogen deze van de strijders zijn) HELA, de DOCHTER van LOKI! Zij viert feest in de diepten van Nifl-heim! Met RUNEN (1) heeft zij het brandend geschreven op de wanden van Nilf-heim.
Balder ZAL sterven...

FRIGGA:

--- HELA! Wat wilt gij van mijn zoon?

- - - - - - - - - -

(1) Runen: Oudste schrifttekens der Germanen.

MUZIEK:

— Fantatische orchestratie — ruw en somber motief der kopers — snerpende dissonanten — huilen der instrumenten (weergave van de zwarte Sabbath) afbreken met paukslag.

HELA'S STEM:

--- Wij vieren de inzet voor het feest om Balders komst.
Van Balder!
De *veel*beminde...
Maar niet de ALOMBEMINDE!

FRIGGA:

--- (klagend) HELA! HELA! laat hem met mij in Asgard blijven.

HELA'S STEM:

--- Moesten allen en alles wat op aarde leeft over zijn heengaan treuren... dan...

FRIGGA:

--- Kan er iemand op de wereld zijn die niet zou treuren en wenen om het verlies van moed en schoonheid?

HELA'S STEM:

--- Dat Odin, met zijn alziend oog, naar de duisternis blikt.
Hij, de gebieder van God en mensen...
Om hem lacht de reuzin THOK. (2)
Zij bespot uwe Goden
En zal geen traan van tederheid storten
Voor de nagedachtenis van Balder!
Noch voor zijn Schoonheid! Noch voor zijn moed!!

FRIGGA:

--- Zijn nagedachtenis!... Oh Hela!

BALDER:

(zakt neer en gaat sterven) Moeder... help mij deze schaduw in MIJN HART ALLEEN te bewaren. Ik wil sterven... alles dragen met moed en gaan... voor immer gaan in schoonheid... als de schaduw... maar nooit... over de WERELD... gaat... ooit iemand anders overvalle...

FRIGGA:

--- BALDER! BALDER...

MUZIEK:

— Rustige inzet met iets geheimzinnigs. Plots hevige slagen. Een sporadisch gerythmeerd motief in de kopers en een geweldige uitbarsting van het orkest. Plots klinken de trompétten.

- - - - - - - - - -

(2) THOK = steenkool. Kan geen tederheid kennen daar zij diep onder de aarde gedoken is en geen zonneschijn kent.

FRIGGA:
--- (roepend-klagend) BALDER! Oh, Balder...

HELA'S STEM:
--- Ik heers over Nifl-heim en de aarde!
Ik ben de ONAFWENDBARE SCHADUW!

MUZIEK:
— Er klinkt een verheerlijkingsmotief. IJle tertsten in de houtinstrumenten, luchtiger tot een pianissimo — het leven vliet uit Balder. Doffe slagen van de trom, de boodschap van de dood.

FRIGGA:
--- Balder! Balder, mijn kind! (neemt stervende in de armen)

MUZIEK:
— Een trompet geeft een doffe, tragische kreet, dan volgt een dramatische stilte.

DRUIDE:
(rechtstaande - maakt het teken met de hamer)
Zo, LITEN, stierf de VEELBEMINDE ONZER GODEN. Maar zijn dood werd gewroken want ODIN, de ALZIENDE, kreeg later een zoon, VALI, de God van het eeuwige licht.
De tranen, die in het ASGARD gestort werden voor de geliefde God BALDER, zijn de lentedauw die schittert in het licht van VALI. Laten wij onze Almoeder, FRIGGA, loven, die aan onze ALVADER ODIN, zulke kinderen schonk.
ALLEN met DRUIDE vooraan, gaan in wiegelende gang rond FRIGGA en BALDER en zingen de zang zonder woorden. Vóór Frigga en Balder maken zij het teken met de hamer.

MUZIEK:
— Herhaalt het rythmisch paukenspel en klarinetten dat uitgroeit tot een obsederend rythme, uitstervend met plotse, doffe slag,

III. HET GEDING.

MUZIEK:
— Korte schettering der trompetten.

DRUIDE:
--- (tot Hoofdman der Eburonen) Laten wij de rug keren naar het Westen opdat wij kunnen blikken in het Alziend oog van Odin omdat hij ons zijn wijsheid en rechtvaardigheid schenke in deze moeilijke ogenblikken dat wij één uit onze stam moeten veroordelen.
ALLEN NAAR VOORPLAN:

FRIGGA en BALDER kunnen aldus onopgemerkt af.

HOOFDMAN:
--- (tot Eburonen) Breng de schuldige hier!

EBURONEN:
leiden een gewoon, ongewapend Eburoon binnen.

EBUROON:
maakt teken van de hamer en knielt vóór Druide.

HOOFDMAN:
--- Uwe buren hebben geklaagd. Gij zijt geen man!
In twist met uwe vrouw hebt gij U laten slaan.
Het is een schande!

EBURONEN:
--- Schande! Schande!

EBUROON:
--- Ik stel voor het vonnis te laten uitspreken door U, Vader.
VERGADERING:
goedkeurend gemompel. Eburonen slaan met plat van hun zwaard tegen hun schild.
DRUIDE:
(tot EBUROON) --- Breng mij water uit de Ripula. (Eburoon af)

HOOFDMAN:
(tot DRUIDE) --- Moge Odin U kracht en wijsheid geven en uw verstand richten om een wijs oordeel te vellen.

DRUIDE:
--- Ik stel de vergadering voor deze man voor onwaardige van de stam te beschouwen. Een Eburoon die zijn vrouw vreest, is noch scherm, noch schutse tegen weer en wind waard.
(goedkeurend gemompel) Daar gij de moed niet bezit U te handhaven tegen een vrouw, zo zal het riet van uw dak worden gehaald en zult gij buiten de nederzetting gaan wonen. Want gij zijt een schande voor de stam, de geburen en al de Liten van dit ALLODIUM.
Eerst wanneer gij U door een heldhaftig gedrag en buitengewone moed onderscheiden hebt, zult gij weer als onze gelijke worden erkend.
Zo helpe mij Odin

VERGADERING:
--- Zo zij het! Zo zij het!

(gewapende Eburonen slaan weer met plat van hun zwaard op schild.) De veroordeeelde wordt weggeleid.

EBUROON:
(op met water en biedt het de Druide aan en giet het over dezes handen.)

DRUIDE:
(verschrikt) --- Liten! Krijgers en Bewoners!
De wateren van de Ripula zijn troebel! Er dreigt ons een gevaar! Ontsteekt de vuren. Danst! Danst ter ere van Gode Thor! THYR! Op Bilskisnir! Op Eburonen!

MAAGDEN:
brengen weer zwaard en hamer naar Druide die hij beurtelings kruist.)

MUZIEK:
— Zie zwaardendans vermengd met het thema van Bilskisner die, gelijktijdig met de Eburonen de bliksemdans uitvoert. Voor het einde plots een trompetstoot zodat de dans afbreekt. Silte en verslagenheid.

EBUROON:
(wachter op toren) --- TE WAPEN! - TE WAPEN!

HOOFDMAN:
(tot strijders) --- SCHAREN! SCHAREN!
(Zij scharen zich schild aan schild en vormen een muur. De Hoofdman plaatst zich vooraan. Allen op het toneel scharen zich achter de strijders. De *Druide* gaat op de Offerbank staan).

EBUROON:
(wachter op toren) --- Het zijn er van de onzen!
Hoofdman Cativalc treedt aan!

HOOFDMAN:
(beveelt) Laat af! Laat af! (normale houding der strijders)

CATIVALC:

(Aanvoerder verschijnt - zo mogelijk te paard) met begeleide. Begroeting tussen Hoofdman en Cativalc en Eburonen door met zwaard op hun schild te slaan. Bij Druide, die het teken met de hamer maakt.

HOOFDMAN:

--- Bij TYR! Wat brengt U onze stam?

CATIVALC:
(tot Druide) --- Wat hebben de offeranden U gebracht?

DRUIDE:
--- Wij geloven in Alvader Odin. De wateren van de Thamera zijn troebel...

CATIVALC:
(naast offerbank en Druide) --- GALLIE, ons land roept ons!

ALLEN:
--- LEVE GALLIE!!!

CATIVALC:
--- De ROMERS komen ons bedreigen. Zij zijn sterk of... zijn het hunne goden? Of... hebben wij de onzen vergramd?

ALLEN:
(gemor en gemompel)

DRUIDE:
--- Wij hebben steeds, naar alle geplogenheden; onze offers gebracht. Laten de Romers sterk zijn
Wij zijn nog sterker!

ALLEN:
--- Nog sterker!
Wij haten de Romers!
Wij HATEN
EN DODEN
AL WIE ONS GRONDGEBIED SCHENDT!

CATIVALC:
--- Pas vielen
Als bladeren
De Huraden!
De Markomanen,
Numeten en Sueven!
Zij zijn thans slaven!
Slaven van de Romers!

ALGEMEEN GEMOMPEL EN GEMOR.

HOOFDMAN:
--- Maar NOOIT

De EBURONEN!
Liever STERVEN WIJ!

ALLEN:
NOOIT de SLAAF
der Romers!

CATIVALC:
Zo hoort het. Ja, wij, met de Nerviërs, zijn de dappersten van alle Galliërs!
Geen Acquitaniër kwam ooit levend uit Gallië.
Geen Sequaan noch Helvetiër.

ALLEN:
NIEMAND!
Hier wonen

d' EBURONEN!
WIJ!

CATIVALC:
Onze vorst Galba,
door ons allen gekend om zijn rechtvaardigheid
en doorzicht, zendt mij om U en uw stam kond te doen
dat hij ons naar de OVERWINNING leiden zal.
Leve de Eburonen!

ALLEN:
Leve Vorst Galba! (Eburonen slaan op hun schild)

CATIVALC:
Wij bezitten twaalf vestingen.
Naast ons staan de Bellovaken
met 60.000 uitgelezen mannen.
De Suessionen met 50.000,
De Nerviërs met Boduognat: 50.000
De Atrebaten: 15.000
De Morinen en Ambianen: 35.000
De Menapiërs en Caleten: 19.000
Caerosen, Paemanen en Viromanduers: 40.000!
KOMAAN, ROMERS!
Over TWEE-HONDERD-ZEVENTIG DUIZEND LIJKEN vooraleer gij Gallië betreedt.

ALLEN:
(gemompel) Twee-honderd-zeventig duizend...

DRUIDE:
Gode Tyr! Hij zij met Vorst Galba.
Hij weze naast Boduognat!
Hij heffe het zwaard van Ambiorix!

Hij voere ons Cativalc zegevierend terug!
Dood aan de Romers!

HOOFDMAN:
(beveelt) Scharen! Scharen! Scharen voor Gallië!

CATIVALC:
Plengt offers voor Gode Tyr. Gedenkt onze Alvader.
Prijst Thor!
Brengt de vrouwen, ouderlingen, en kinderen alsmede al het graan over de Ripula, langs de weilanden, in het woud.
En dan vooruit ter zege!
Want geen Romer waagt zich ooit in onze wouden!
Hij sterve door ons hand!

EBURONEN:
Hij sterve door ons hand!

CATIVALC:
Ter Zege!

ALLEN:
Ter zege! Ter Zege! (aan het hoofd Cativalc - Hoofdman, gevolgd van de Eburonen - allen af.)

MUZIEK:

— De kopers barsten los en zwellen aan. Pauken en trommels roffelen. Strijd- en juichkreten stijgen op uit de muziek. Onstuimige akkoorden bezingen de woeste energie der Gallliërs, de overwinning over alle tyrannie.
Doch stilaan gaat het gejaagder in mineur. De kopers kreunen en het orkest gaat weer over tot de zang zonder woorden, de rythus

DRUIDE:
(richt zich tot de maagden) met wiegelende gang begint de offergang rond het altaar - zingend zang zonder woorden.

MUZIEK:

— Obsederend rythme der klarinetten, rythmisch geklop van pauken, overgaan naar openingstuk van 1ste bedrijf volledig. Plots zwijgen alle instrumenten. Paukslag

DRUIDE:
(in extase) - profetisch van op de offerbank)
Liten, luister...
Ik zie de Romen! Ik zie hem die men CAESAR, de ROMER-GOD noemt! Hij is geen Caesar! Hij is geen God! Deze Romers zijn de verpersoonlijking van wat men NU en in de TOEKOMST, DUIZENDEN JAREN IN DE TOEKOMST, zal gebeuren!

Steeds nieuwe overweldigers en aan hun hoofd NIEUWE CAESARS, een andere GOD maar telkens een uit NIFLHEIM! Want telkens zal hij zijn volk leiden naar Niflheim, naar de ondergang.
Hun hart is een stuk van THOK, die noch zon, noch tederheid kent. Onze kinderen en dezes kinderen - nakinderen zullen, ingelicht door MIMIR en deze, mijne woorden, bevestigen en spreken over hunne voorvaderen de EBURONEN, de DAPPERSTEN ALLER GALLIERS!

MUZIEK:

— Weer kreunen de kopers, dan gejaagd in mineur-angstigen toon. Drukkende en tragische, donkere akkoorden. Paukslag. Trompetten. een stijgende toon, afbreken met paukslag.

DRUIDE:
(in extase) Mimir zal de geschiedenis vertellen van de Galliërs waarbij de Belgen, de dappersten onder de dappersten waren.
Wij bevechten de legerplaats van Bibrax. Onze scherpwerpers en slingeraars bekogelen de wachten met stenen, vormen een schilddak. rukken dichter tegen de muren.
Zij storten in! ICCUS, de man van hoge afkomst en grote invloed ziet zich de hulp van Gode Tyr ontzegt.
ALLEEN WIJ! WIJ VECHTEN!
WIJ DIE STERVEN OM DE ZAAK ONZER GRENZEN!
LITEN,
Ik zie de akkers, de gehuchten en de stulpen BRANDEN!
Ik zie de rook van de kampvuren!
ZIJ RUKKEN OP... DE ONZE!
DE ONZE TEGEN DE NUMIEDIERS,
DE CRETENZERS en BALEAREN!!
EN CAESAR!
CAESAR DIE GOD! ONTTREKT ZICH AAN DE STRIJD!
(ontmoedigd) Maar... de wateren van de ripula Thamera BLIJVEN troebel...

MUZIEK:

= Ruw, en hartelozer toon. Hartstochtelijke accenten, een draaikolk van motieven (weergave der wisselende oorlogskansen)

DRUIDE:
ZIE! ZIE!
IK ZAG CAESAR!
CAESAR die grote God, de rode vlag hijsen, de troepen aansporen. Zij hebben geen tijd om het foedraal hunner schilden te verwijderen.
Zie die verkochte Numidiërs vluchten!

BIJ THYR! Zij vluchten in wanorde!
Ik zie Gallië bezaait met Centurionen en veldtekenen!
(ontmoedigd) En toch blijven de wateren van de ripula Thamera troebel... (hij laat zich telkens wat water uit de kruik, door de maagd over de handen gieten)

MUZIEK:

— Pauken donderen, kracht en noodlotsklanken in de kopers. Gehuil der instrumenten, snerpende dissonnanten, stoutmoedige contrasten.

DRUIDE:
(spel met water) ...de wateren van de Thamera blijven troebel. Oh, Gode Thyr, houdt onze strijders warm. Balder, God van MOED, sterkt hen. Goden uit Asgard, wij smeken U, spaart ons Allodium van bloed en moord.

MAAGDEN:
Zang zonder woorden ter ere der Goden.

MUZIEK:

= staccato's, groeiende obsessie van slagwerk en kopers. Dan een dramatische pauze. Daarna, in plotse overgang, ontwikkelt het orkest een nijdig, koortsachtig thema, rythmisch, dof, trommel... enz.

CATIVALC EN EEN DRIETAL EBURONEN:
(helpen elkaar - zijn vermoeid en gewond)

MAAGDEN:
(lopen toe en helpen)

DRUIDE:
(nodigt ze uit op de zodenbank) Vertel ons van de slag...

CATIVALC:
De Romers en hun huurbenden waren ons te sterk.

EBUROON:
Sterker wel, maar moediger niet...

EBUROON:
Wij zijn geen geoefende MOORDENAARS! Dat is het...

CATIVALC:
Geslagen zijn wij wel, maar
VERSLAGEN NOOIT!!!

DRUIDE:
De tint van onze eer werd NOOIT van ONZE SCHILDEN

geslagen.

CATIVALC:
Wij zijn de vrienden van ons land en VIJAND der TYRANNIE! WIJ ZWICHTEN NIET! Want zwichten BETEKENT STERVEN en STERVEN DOEN DE EBURONEN NOOIT!

DRUIDE:
Gode TYR spreekt door uw mond, grote veldheer.
Balder leeft in U door zijn moed.
Neen, WIJ STERVEN NOOIT!

CATIVALC:
Wij trekken ons in onze wouden terug.
Geen Romer zet ooit een voet hierin.
Wij smeden nieuwe zwaarden
en vlechten schilden bezet met boomschors.
Wij hebben ruim graan voor de Winter.
De Romers hebben geen.
Alle velden hebben wij verwoest,
zij vinden niets dan verschroeide aarde...
En tijdens de Winter vallen wij hen aan,
Nu links, dan rechts.

DRUIDE:
Wat gebeurde er met Boduognat?

CATIVALC:
Hij is nog vrij!
Nooit zal hij zich gewonnen geven.
Nooit krijgen zij ons levend in handen.
Met hem zal ik de mannen aansporen tot verzet.
Wij smeden een verbond!
Man met man en elke vrouw en elke jongeling.
Want KLUISTERS WILLEN WIJ NIET!
Wij vechten voort en laten nooit af!

DRUIDE:
Gode TYR! Blaas de smeulende sintels aan
Gode THOR, vaar storm over 't land!
En in onze harten...
Slaat, O Mölnir, doodlijk toe omdat de Romers
't schrikkelijke zouden ondergaan
dat alle aanranders wacht.

CATIVALC:
Wij breken 't juk!

DRUIDE:
De toekomst lacht in 't volle licht van VALI!

CATIVALC:
Op EBURONEN!
Vloekt der Romersslavernij!

EBUROON:
De boeien af!

EBUROON:
Want EBUROON en GALLIE ZIJN NIET TE DODEN!

DRUIDE:
Uit de puinen van deze velden wordt een nieuw
Allodium herboren!

CATIVALC:
En VALI STRAALT!
Onze stam weer vrij!
Want eeuwiger dan elk metaal,
Dat brengt in 't land al deze noden;
klinkt onze mannentaal,
DE TAAL VAN NIMMER STERVEND' EBURONEN!!

MUZIEK:

— (uitgebreid) Drama's woelen in de schoot van het orkest, gemengd met treurmarschthema om over te gaan naar heldhaftig groots. Dit thema jaagt door alle registers van het orkest, in de hoogte, de bassen. Het beduidt de heldhaftige zang van Cativalc en Boduognat die hunne strijders oproepen. Trompetten blazen ten aanval? Orkestrale uitbeelding van de strijd.
Paukslag.
Een voor een zijn Druïde, Cativalc, maagden en Eburonen, stil weggeslopen.
Bij het slot der muziek is het toneel verlaten,

III ARENDSCHOT

SPREKER - ROMEIN (boven op de toren) kondigt aan:
Soe langhe reden die heren vrij
Dat sy op een riviere claer
Quamen...
Daer den schoonsten aer vloog
Van pluimen scoen ende swert.
Julius Caesar, die jonckre weert
Verhit op den aer, tier tyd
Ende scoet den aer die jongelinc rijk
Met enen boghe hornijn

Dies groete gevoechte, die Keiserijn
Hadde
Ende dede tenten en de pauwelloen
daer slaen.
Het was daer lustig ende groen
Ende namaels, doen Julius Keyser was
Dedij daer maken een palaijs
Ende gaf hem den name Aerscot.

MUZIEK:
– Trompetgeschal Caesar aankondigend.

ROMEIN:
De GROTE CAESAR!

CAESAR samen met zijn neef Aurelianus.

CAESAR:
Ge ziet, Aurelianus
Uw voorzorgen waren nodeloos.
Wie zou er hier nog huizen?
Wat blijft nog van die woelige stam?
Verbrandden zij niet al
En doodden wij hen niet als luizen?

AURELIANUS:
Als luizen, Caesar...
Sabienus eer werd zwaar gewroken
Slechts vijf honderd, Caesar, blijven
De andere Eburonen
zijn doden...
Hoe dapper ook ieder zich gedroeg
Zij smachtten in hun bloed...

CAESAR:
Ik vindt niets dan dapperen, man
Want de dappersten van deze stam
Het waren d' Eburoon!

AURELIANUS:
Zo is het, Caesar...
Maar al uw wijsheid en uw kracht...
Pas op, want ik verwacht
Dat die vijf honderd overlevenden...

CAESAR:
Komaan, mijn neef, het waren dapperen
En ik zou niet een Caesar zijn
Nu al mijn arenden wapperen

Op elk kampeerterrein...

AURELIANUS:
Gij zijt een nooit volprezen veldheer, Caesar.
Maar pas toch op, want overal schuilt hier gevaar...

CAESAR:
Gevaar, gevaar, mijn neef
Waar ik 't gelaat vertoon
't gevaar onmiddellijk sneef!
Kijk, kijk daer een aer...... (arend)
't Zinnebeeld van ons rijk!
Geef hier een boghe en een pijl
En 'k schiete d'aer...
Een Centurio komt toegelopen met pijl en boog, Caesar legt aan en zegt:
De aer komt onder schot, mijn neef
Een prachtig beest, Zolang 't nog leef!... *(mikt en schiet)*

AURELIANUS:
RAAK!
Dat noem ik nu een AERSCOT!
Caesar, kijk hij valt...

CAESAR:
Zo viel 't Eburoner hoofd, Cativalc
Zo valt misschien weleens... ons adelaer
en... eens Caesar...
Maar kijk, hij daalt, daalt nog.
Het was een wonderlijk Aerscot...
Bouw hier een slot en woon.
De grond is goed en moedig d' Eburoon
En noem het land
Om wille van mijn schot
AERSCOT!

AURELIANUS:
Zo zij het, grote CAESAR...

CAESAR:
Mijn neef;
Ik ken nu d' Eburonenstaat
en 'k weet
dat 't NOOIT
te niet zal gaan.
Want uit d' verbrande aerd
Schiet weerom 't graan omhoog.
Zo IMMER staat weer op

D' EBUROON
In 't pas gesticht AERSCOT!

Langzaam wordt van op het hoogste puin, door de Romeinse krijger, een vlag neergelaten met de arend, 't schild van Aarschot, terwijl *gedempt,* in de verte, de zang «Ode aan Aarschot» wordt gezongen.

De muziek begeleidt gedempt om dan allen in crescendo te herhalen en te eindigen.

EINDE 1ste BEDRIJF.

IIe BEDRIJF:

■ ■ ■

(Legenden)

PERSONEN:

REINIER.

ARNOLD.

SCHIPPER.

BOTRIK IV: koning der achtergebochelde Heihussen.

SOUAB: koning der vóórgebochelde Heihussen.

ACHMA.

MACHTELD hare dochter.

MARIA. O.L.Vr. van Aarschot.

(2) Nonnen of begijnen.

ENGELEN (kinderen) onbeperkt.

HEIHUSSEN (id) onbeperkt.

KOOR. (volk - kinderen - mannen - vrouwen)

MUZIEK:
– zet in met een bewerking voor orkest " Het Daghet in den Ooste „

HET TONEEL:
is verlaten. Bij het einde van het lied komt
MACHTELD:
opgelopen achtervolgd door *Reinier van Rivieren* - Machteld draagt lang zwart kleed met witte halsdoek.
REINIER:
(haar in de armen nemend) Gevaen heb ik U, zoals uiteindelijk 't opgejaagde wild, door 's jagers onstuimige wil, gevaen zal worden...

MACHTELD:
Aanschouwt gij mij als wild en als gebraad?

REINIER:
Wild en als gebraad? Wel neen... en toch, Machteld. Wild, zoals de heren ridders en graven die thans in de heerlijkheid ter jachtfeest togen en ik langs binnenwegen ontsnapte. Die jagen niet om te doden maar om de eer en om 't bezit. Alzo ben ik die jaag en U achtervolg... om te bezitten. Mijn kleine, lieve Machteld.
En 't gebraad? Ik proef uw lippen en uw mond en fijner proefden nooit de mijne...

MACHTELD:
(ontglipt hem) Gij noemt het al met woorden. Gij zegt het alles met een klank alsof mijn oren het geruis opvangen van het stille loofwerk van het woud waar ik, bij valavond, zo dikwerf te luisteren sta of ik niet...

REINIER:
(naar haar toe) of gij niet wat?

MACHTELD:
...van uit de Heerlijkheid van Rivieren de lokstem hoor van Reinier, mijn geliefde...

REINIER:
Machteld... en hoort ge mij dan? Herkent gij in dat natuurwonder mijn zwakke hartezucht?

MACHTELD:
Oh niet altijd, Reinier! Soms kan een vreemd, een stormgelui van verre aankomen dreunen alsof 't mij overweldigen wil...

REINIER:
De stem van Arnold, de ruwe Nieuwlander!!

MACHTELD:
Kom, mijn zoete Reinier... ik zoen uw rimpels weg.

REINIER:
Arnold... zelfs niet EEN hellegeest kan zulk een hatelijke naam dragen...

MACHTELD:
Kom, zoete Reinier en denk aan ons. Als ooit ons ziel de hemel vond, dan is het nu...

REINIER:
Ja, Machteld, gij hebt gelijk, maar wanneer ik aan U denk, en de hemel zij geloofd, gij zijt niet uit mijn gedachten, dan bekruipen mijn hart de giftigste schorpioenen van haat en achterdocht want... 'k haat die Nieuwlander om U! En 'k loof de dag dat ik vóór hem zal staan en met één fellen stoot hem rijgen zal aan mijn rapier.

MACHTELD:
O, Reinier, 'k en hoorde nooit zulke vloeken in uw mond. Kom, zoen mij nog... want ik haat alleen mijn eigen oor die uwe stem vol haat te horen kreeg zoals het nooit voorheen een klank van U vernam.

REINIER:
'k En ware niet een ridderslag waard geweest, Machteld wanneer ik niet om U vechten zou... Strijden als een man.

MACHTELD:
'k Aanbid in U het woord, uw stem, uw kracht, uw mannentaal. Maar ach... wij zijn nu saam en zoen mij omdat 'k U troost... Een zoen, Reinier, maakt van de grootste haat een artsenij die al het doodlijkst zieleleed genezen kan...

REINIER:
Welaan, Machteld en verdrijf nu door uw zoetste keelgeluid, de donkre wolk van Nieuwland...

MACHTELD:
Zo zij het, Reinier en wat wenst gij dat ik zing?

REINIER:
Het daghet in den Ooste
Het lichtet overal...

MACHTELD:
Zoals het licht der liefde uit d' Oosten voor ons daghen sal.

REINIER:
(zingend begeleid door orkest)

1. Het daghet in den Ooste
Het lichtet overal
Hoe luttel weet mijn liefken
Waar dat ic henen sal!

2. Och waren 't al mijn vrienden
Dat mijn vianden sijn
Ic voerde U uiten lande
Mijn lief, mijn minnekijn!

MACHTELD:

3. Datswaer, soudi mi voeren
Stout ridder wel ghemeit
Ic ligghe in mijn liefs armkens
Met groter weerdicheit.

4. Lichde in U liefs armen?
Bilo! Ghi en secht niet waer
Gaet henen ter linde groene
Verslaghen lei hi daer...

5. Dat meisken nam haren mantel
Ende si ghinc enen ganc
Al totter linde groene
Daer si den dode vant.

6. Ach lichdi hier verslagen
Vermoordt al in U bloet
Dat heeft gedaen U roemen
Ende uwen hoogen moet.

7. Ach lichdi hier verslaghen
Di mi te troosten plach
Wat hebdi mi ghelaten
So menighen droeven dach?

8. Dat meisken nam haeren mantel
Ende si ginc enen ganc
Alvoor haers vaders poorten
Di si ontsloten vant.

9. Ach is hier enich here
Of enich edel man
Di mi nu minen doden
Begraven helpen can?

10. Die heren sweghen stille
Si en maecten gheen geluit
Dat meiske keerde haer omme
Si ghinc al wenende uit!

11. Si nam hem in haeren armen
Si custe hem voor den mont
In eender corter wilen
Tot also meniger stont.

12. Met sinen blancken swaerde
Dat si die aerde opgroef
Met haere sneeuwwitten armen
Ten graeve dat si hem droech.

13. Nu wil ic mi gaen begheven
In een clein kloosterkijn
Ende draghen swarte wilen
Ende worden een nonnekijn.

(Zij bindt de witte halsdoek op het hoofd, zodat zij met haar zwart kleed en witte kopdoek een non gelijkt en tevens de kleuren van Arscot weergeeft.)

14. Met haere claerder stemme
Die misse dat si sanc
Met haere snee witten handen
Dat si dat belleken clanc.

MUZIEK:
— enkele slager op triangel.

REINIER:
(haar omarmend) Mijn klein lief nonnekijn

MUZIEK:
— scherpe, korte trompetstoot.

MACHTELD:
(uit een angstkreet) ARNOLD! Arnold!
(zij heeft deze opgemerkt die met getrokken zwaard in achterplan verschenen is.)

REINIER:
(zwaard trekkend) Ik heb dit ogenblik reeds lang verbeid, Nieuwlander!

ARNOLD:
Hier valt de dood en d' haat door 't zwaard!

REINIER:
Welaan ik vrees U niet. Gij muiter in wien 't boze woekert als in geen één te lande!
Tot één van ons zal sneven!
(Het zwaardgevecht vangt aan.)

MACHTELD:
Doodt toch niet! Och doodt toch niet...
(beide vechters gaan onstuimiger op elkaar in)

MUZIEK:
— van zacht naar sterk tromgeroffel, kort herhalend.

ARNOLD:
(tot Machteld) Gij kunt
welhaast
met rauwe klachten
brullen om zijn dood!

REINIER:
Hoe zoet is 't mij te brijzelen uw dierse hersenpan!

MACHTELD:
Doodt niet! Ach dood hem niet!

ARNOLD:
De harde wetsteen van mijn haat...

MACHTELD:
Ach dood niet! Help! Help! *(vlucht af)*

ARNOLD:
...zet mijne woede om in 't bloed!!

MUZIEK:
— Jachthoorn, de jagers die van de partij terugkeren waaraan Reinier ontvluchtte om bij Machteld te zijn.

ARNOLD:
(kijkt even op) Ah! uw hulpe komt! Lafaard!
Maar dra boet gij het met uw bloed (vlucht af)

REINIER:
Zo doeme U de duivel, boef!
Op! Volk van Rivieren!
Dit is het teken van de strijd.
Geen rust meer kent mijn hart vóór 't laatste vlees van hunne ribben wordt gekerfd.
Te wapen! Sla toe en brandt en doodt! Hangt op, al wie U levend in de handen valt.
Verwoest het land! Steekt de banieren,, 'k ga voorop.
Nieuwlands praal en pronk houde op en zwijg voor eeuwig!
Schalt trompetten!
Schalt van bloed en dood!
Alarm, blaast en roept alarm uit volle adem en luistert niet wanneer hij smeekt: houdt op!
Maar sla
hen neer
en treffe mijn vloek 't gans Nieuwlandsgepeupel!
(loopt af met geheven zwaard)

MUZIEK:
— Gekreun der trompetten, gejaagd in mineur, angstig drukkend en dreigend, tragische akkoorden, trompetten in stijgende toon.

II - ACHMA:

Achma is Machteld's moeder. Een oude vrouw, zinneloos van droefheid die overslaat in ongekende haat.

ACHMA:
(klagend) Mijn kinderen! Mijn kinderen!
Bracht ik U hiervoor ter wereld en ook groot?
Oh, Machteld, Machteld!
En dan mijn jongens, mijn duurbare jongens: Erhard. Wolfhard, Bernhard en Reinhard...
Oh, gruwel! Gruwel!! Dàt beseft niet een.
Dat noemt geen mensenmond!
Van vernieling **en van moord!**

MUZIEK:
— Paukslag.

ACHMA:
Machteld, waarom waart gij zo schoon, zo lief, zoals geen andere edelvrouwe zijn kon? Waarom vond heer Reinier uwe lach zo helder en uw ogen zo diep dat geen geschikter vrouwe met hem over 't Rivierland kon regeren?
Uwe zonnige schoonheid zou zich in Rivieren hebben kunnen spiegelen... Machteld. mijn kind!
Waarom kwam de min in Arnold's hart? Arnold zij GEVLOEKT!

Door U vochten en vermoordden zij elkaar. De hutten gloeiden! Het water van de Thummer kleurde rood. Ik zag een onblusbare toorts en 't landschap rilde van de koorts.
Ik zie dat bloed nog uit uw gespleten hoofd, Reinier en uw verschroeide romp, Arnold die zij gevloekt!!...
En waar is nu Machteld? Machteld, mijn kind?
Nergens vond ik enig spoor van haar of van haar bloed, het bloed dat 't mijne is...
Ach Rivierland... Scone land! Gij lijkt alleen nog een kelk vol droesem. De raven krassen schor het noodlot uit dat over 't oord van moord ligt, van de wreedste gruwzaamheid...
Ach arm Rivierland! 't Gestolde bloed is d' harde korst die elke weg en toegang sluit naar uwe vroegere schoonheid!
'k VERDOEMME U! Zoals ik 't Nieuwland zal verdoemen EN IEDER LEVEND WEZEN DOEM, AL DOEM IK ZO MIJ ZELF!
(weer klagend) Ik heb geen kinderen meer. Geen dak. Wat heb ik nog? Mijn God, wat al moest mijn hart toch dulden, zoveel toch lijden. WAAROM?
Reinier, dat gij, in HETE WOEDE, knarsetandend, 't hoofd van Arnold kloof, kan ik begrijpen...
Doch, waarom mijn kinderen?...
Ach, ware ik vóór dees rampzaalge dag gestorven
ik had een schone tijd beleefd met mijne kinderen...
Wat heeft voortaan nog waarde in mijn leven?
Geluk? GELUK!? Wat zuren droesem laat gij na...

Bij God, waarom niet al uw donders opgestapeld
en met EEN SLAG Nieuwland doen vergaan
of dat hij stikte in zijn toorn!!

Bij God, en ik die blijven moest alleene.
'k leefde gaarne, honderd jaar bij kind en klein
maar nu ik
PURPREN BLOEDEND HANDEN ZAG van MENSEN,
BROEDERS van ELKAAR
was MIJ de dood
en Reiniers KLIEVENDE GEBAAR BOVEN MIJN EIGEN HOOFD het welgekoomst gebaar...

Ik haat thans alle mensenhanden
'k aanbid het vier dat d' anderen ooit verteren zal
en mijn afgestompte hart
wil alle wee en déernis vergeten... (pauze)

EN alleen maar H A T E N ! HATEN ONGEBREIDELD! ONGEMETEN!

'k Aanroep de geesten die, met hun behaarde poten
tussen kwabberig darm en bloed, van pret te dansen staan
en op HUN HORENS KOPBAL SPELEN MET GEKLOVEN SCHEDELS!
Ah! mocht de MORGEN NOOIT GEEN ZON MEER ZIEN
OVER WAT NOG BLIJFT, wat mijn oog ontwaart
ZIJ, DIE NOG M E N S E N zijn
die NOEMEN
A R S C O T die S C O N E !

'k Bid U geesten,
MAAKT VAN MIJN BLOED
MAAKT VAN MIJN WOORD
EN VAN MIJN SPEEKSEL...
G A L !
Opdat ik mijn gal spuwe over hen
die nog bestaan... en gelukkig zijn...
't Geluk dat mij ontstal
die Nieuwlander,
ontstal mijn kinderen en mijn moederhart
en al wat goed was in mij
heeft gedood en volgepropt nu heeft
MIJN GANSE LIJF en verder bestaan
BOORDEVOL MET WROK EN HAAT
Zo WENS IK IEDER MOEDERBORST VAN ARSCOT
DIE MEN DIE SCONE WAANT
VOL
VAN GAL en
VOL
VAN H A A T !!

MUZIEK:
— Paukslag.

Inmiddels zijn Heihussen (aantal ad lib) der achtergebochelde Heihussen stil langs alle zijden op het podium geklauterd en zitten verkneukeld te luisteren) - Een spreekt Achma aan.

HEIHUS:
WRAT gij soms dolle kervel, wijf
dat moordgedachten en hersenschimmen
uwe doffe brein beroeren?

ACHMA:
Wie zijt gij... geest of mensen?

HEIHUS:
Niets van dat al en toch van allebei... maar gij?

ACHMA:
Ik was weleens een vrouw
uit 't schoon Rivierland
waar kinderen stoeiden
en de mensen
in vrede leefden.
Zij zelven en hun heren,
REINIER en ARNOLD,
DIE ZIJ GEVLOEKT,
stichtten 't kwaad waarvan het ijslijk beeld
mijn haren vergrijsden
mij de zenuwen schokten...
Ik zoek wat rust, ik vraag een stede
zodat ik denken kan
aan MOORDGEDACHTEN
en mijn HAAT
voor AL
wat NOG BESTAAT!

HEIHUS:
Ik zorg er voor, volg mij naar onze koning.
(beiden naar achterplan waar Botrik IV inmiddels verscheen)

HEIHUS:
(tot koning)
Ik breng U, Botrik, de vrouw die haar...
wiens hart verzwond tot steen
en hare smart geen schuil meer gaan kan
onder hare tranen...
Heihussen scharen zich links en rechts rond koning.

ACHMA:
Of gij ook koning zijt of niet,
mij laat dat alles koud,
want ik erken geen stralend adeltekens meer...
Ik dank U alleen,
Zo ver ik nog dankgevoelens ken,
omdat de duisternis van uw spelonken,
mijn oog ontwennen zal aan 't smadelijk licht
dat hier Arscot bestraalt...

BOTRIK:
Ik hoorde uw wens, wijf
en wees gerust,
bij mij verbleke alle licht
en broet gij in 't donkere van uw diepe drift...
Mijn trawanten zullen naast U staan

en helpen in het moordberaad.

ACHMA:
De donkre nacht,
Hij kome
en hulle stee en vlek in 'n ondoordringbaar
muur van hellesmook
zodat 't vernielend werk, van onze handen,
onzichtbaar blijft en
alleen in dienst van 't kwade...

BOTRIK:
Hellesmook? 'n Kleinigheidje.
Ik zwaai de scepter met een onbekende heerschappij
DE MIST
die zelf nooit mist
en iedereen misleidt.
Hij sliert
en kronkelt als een slang
zoals de mens wier ogen WELKOM LONKEN,
wiens mond en lach schijnt als een bloem
maar... WIENS BLIK EN HANDEN
DOLKEN zijn
en van wiens mond,
als van bloem en blad
BLOED DRUPPELT als PURE DAUW!

ACHMA:
Een spookmist dan?
Een ijle schepping die men niet grijpen kan?
Een lauwe schepping uit een hete grond,
die niet rechtstreeks doodt
maar waarin menigeen verdwaalde en zijn dood reeds vond?

BOTRIK:
--- Zo zij het!
Een waas waarin zich mensen hullen,
waarin de dievetred onhoorbaar blijft,
de huiver brenge over woon en lijf...
Een SPOOKMIST! Juist!
Op 't uur dat geesten uit het Nifleheim,
met schuivende schreden,
als schimmen naar hun doel,
als wolven wiens gehuil verlamd is
door het bloed...

ACHMA:
--- Kom geef mij die macht en 'k hulle Nieuwland

en Rivieren, in een ondoorbringbare mist
waarin 't verdronken blijft
en nooit geen morgen kome over 't land
van bloed en moord
om... Machteld, 't lieve kind...

BOTRIK:
--- (iets geheimzinnigs) Om Machteld... zegt ge... Zo, om Machteld...

ACHMA:
--- Zij was de bloem van 't Rivierenland...

BOTRIK:
--- Zij was...
Ik weet 't al,
zoals ik alles weet...
Komaan, genoeg daarvan (tot Heihus) Heihus
Laat 't leger van de mist aanrukken
en wentelen de zware stenen deuren van de ondergrondse voorraadkelders. Sta op! Het UUR van Botrik IV breekt aan!

HEIHUS:
--- (buigt) Zo zij het gebieder! doet teken aan de andere die hem volgen. (alle heihussen af)

BOTRIK:
--- (tot Achma) Uw wens zij zo vervult.
Sla acht nu op de beemden en zie hoe hij stijgt in slierten en weer daalt en 't hele wereldje van verderf nu vult. Het bedwelme hem en windt hen op als haspelstrengen die onontwarbaar zijn.

ACHMA:
--- En dat nu ook «Arscot die Scone» van 't lemmet krijg
en kap haar levensadem af.
Ruk de ogen uit hun kassen!
Jaag duivels in des kindrenharten
en ruk de harten evenzeer er uit!
Vooruit, gij hellegeesten!
Jaag oorlogsramp op ramp over dit land
Zodat geen schoorsteen naast elkaar blijft staan...
En dat die Scone als een toorts
in vlammen op zal gaan
en rillen van de koorts!!!

BOTRIK:
--- Gij zijt een kranig wijf en 'k neem U op in onze oorlogsraad waar strategen en aanvoerder de plannen tot verdelging smeden...
Wij leefden hier voor roof en overval... bij nacht
ginds in het dal waar die Scone ligt...
Ons plan?
Wij gaan alzo te werk:
De stee begint aan Rummenspoort «'t Bekaf».
Wij bieden de wachters onze wijn van Dorenberg
en leggen alzo hun lichaam lam,
En 't is zo gemakkelijk
in een dronken lijf, hun eigen dolk te duwen.

ACHMA:
--- Het mag niet blijven bij dat klein geroof
voor 't onderhoud van uw gemeenschap
of... enkle doodslag.
Want zij worden sterk en groeien aan
en zullen, moe getergd, de Dorenberg bespringen
en ons verwoesten allemaal.

BOTRIK:
--- Geen vrees daarvoor,
Wij zijn ze vóór.
Ik heb beslist en roep SOUAB,
mijn compagnon uit de Zuidergrotten
de vóórgebochelde Hussen.
En met ons krijgsvolk alvereend,
VERDESTRUEREN wij d'huisliën en borgerijen
en plunderen wat in d' handen valt.
Wij zullen hen overvallen wanneer zij er het minst aan denken.
Wij branden 't al tot zwarte kool
en sleuren de voorraad' in onze spelonken.
Gij, Achma, zult WEERDE hun kerk verwoesten en luisteren, terwijl de spookmist sliert, luisteren naar de weeklachten, het aaklig doodsgekreun dat uw oor zal strelen...
Voor Arscot breekt een zware tijd van woesten brand
en nooit gekende ramp
gestapeld d' een op d' ander.

(GEARMD AF)

Inmiddels zijn rookkolommen opgestegen in fond.

MUZIEK:

— Drama's mengen in de schoot van het orkest, gemengd met treurmarschthema's Ruwe hartstochtelijke accenten, draaikolk van motieven. Pauken donderen, klacht en noodlotklanken in de kopers, gehuil der instrumenten, stoutmoedige kontrasten.

Zo mogelijk, indien rookmist het podium omsliert, lopen Heihussen jagend er kodlorheen,egen, kreten en gehuil stijgen op uit het achterplan.

AANROEPING en VERSCHIJNING van O. L. VROUW.

■ ■ ■

Begijntjes of kloosterzusters, aantal naar willekeur, waarvan twee voorbidsters. Zij zitten geknield met het aangezicht naar de kerk.

1STE:
--- Wij waken en wij bidden trouw, dag aan dag
want ieder leven is ons heilig.
Huisliën en borgerijen, bidt en doet zoals de wachters
die hunne poorten sluiten voor de nacht;
sluit uw hart voor al wat slecht is en voor
de boze nacht...

2DE:
--- Gruwel, Oh, gruwel onuitspreeklijk voor een tong
Oh, Heer ontmaak ons van dees droom
't ontontwarbaar moordenkluwen dat hier spon
Een geest, die laat geen enkel spoor.

1STE:
--- Vernielen en moorden is zijn meesterwerk
De dagen zijn vol verschrikking en de nachten,
overkoepeld door een ondoordringbaar zwerk,
zijn de getuigen van de meest vermaledijde moorden!

2DE:
--- Zij braken zelfs ons gezalfden tempel open
En sloegen d' hand aan deze schone bouw
Och, Heer, hoe kunnen wij uw erbarmen kopen
En doen ophouden deze zware rouw
die onze stede treft?

1STE:
--- Zij is nog slechts een spookbeeld,
ARSCOT WELEER DIE SCONE,
van roof verwoesting en van doden.
Het is alsof de bozen rijzen uit hun graf
Zo gruwlijk zijn de tonelen die ik zag.

2DE:
--- 'k Ben machteloos om 't beeld
op te hangen
waarvan onze stede de speelbal is...
Het is één bloedstuk, vermengd met wee en traan.

1STE:
--- De bevolking, bevende van angst, door 't bloed geschokt
kent rust noch duur, bij al die narigheden van de nacht,
bij de schroomlijke uren die hun de volgende dag weer
[wacht.

2DE:
--- Wij bidden, bidden, smeken U, O Heer,
ERBARMEN
HELP ONS GOEIE STEE...

1STE:
--- Arscot die Scone, gebouwd op d' hand van God
O, Moeder Gods, helpt gij ons mee
en keer die gruwel van ons af
van Arscot, 't duistere graf!!
van MOEDERS, MANNEN, KINDEREN, onschuldig nog
wier de zachte huid nog druipt van 't bloed...

2DE:
--- Och Heer, Gij die een hart draagt dat ieder mint
Wat hebben wij misdreven, dat het pasgeboren kind
verwekt, gedragen U ter ere, ontrukt wordt
aan de borst van moeders en dier schoot?

1STE:
--- Heb meelij, Heer en laat Uw Moeder
onze voorspreekster zijn. - Oh Moeder,
aanhoor ons vroom geprevelde bede

1STE EN 2DE:
--- ...en help toch onze schone stede.

MUZIEK:
— Wiegende triolen, een fijne harmonie van saxofonen en klarinetten, een rustig innig warme stemming, vermengd met triangel.

KOOR:
--- (zo mogelijk) onzichtbaar zingt het Salve Regina.

AL DE NONNEN OF BEGIJNEN:
--- Ontvouw uw mantel en uw lach
Oh, eeuwige moeder
Verdrijf de kwade handen die ons drukken
Oh, goede moeder.
Zachtzinnig en barmhartig, wil onze voorspreekster
[zijn!

Onze noodkreet kome tot U

en uw oog zie genadig neder
Verhoor ons, en wees gebenedijd
Nu en in der eeuwigheid...

MUZIEK:

— Orkest herneemt de vorige muziek.

VOLK, KINDEREN, JONGENS EN MEISJES KOMEN BIDDEND OP.

Oh, hemelse koningin
Kom in Arscot, lieve stede
Waar de avondsterren rijzen
Als in verloren paradijzen
Het diepbeproefde volk in oprechten zin
Sturen naar U op hunne gebeden.
Wij willen uwe kinderen zijn
En dit bittre leed en leven
Dragen en bidden zullen wij
en U geheel ons hart
en alle hulde geven.

MUZIEK:

— Triangel. Engelen zingen, in de verte het Alleluia, begeleidt met klarinetten. Boven op het hoogste gedeelte van toren een engel met bazuin. (bazuin of trompetstoot)

ENGEL:

--- Arscot ontwaakt
Volk, kniel neer
Aanschouw, Maria... Moeder Gods...

(In middengedeelte van toren is Maria verschenen - engelen op de ruines.)

MARIA:

--- Mijne kinderen,
Ik heb uw bee gehoord
En ben vol van liefdeweelde
Mijn hart lijdt evenzeer om de moord
in groot getale hier bedreven.
Ik ben begaan met U en met uw lot
En smeek mijn Zoon, Uw God,
voor U allen om erbarmen.
Mijn kinderen,
vergeet echter niet hoe ook,
Mijn hart eens werd doorboord met 't zwaard
Hoe ik vol angst en zorgen vluchten moest.
Hoe 't volk van zonden zwaar, zonder berouw
legden op mijn Zoons schouders, 't hout
waarop z' Hem klonken met nagels zwaar.

Maar hoe groot was mijn blijdschap
bij Zijn hemelvaart
En hoe vergroot die, telkens als ik zie
hoe het volk, geslagen door het lot,
weer terugkeert tot zijn God.

1STE NON:

--- Heilige Moeder, onze bemiddelares, Oh, wijze maagd
Onze tempel weze U toegewijd
Zodat G' ons volk en Arscot steeds bewaard.

2DE:

--- Wees gegroet, Oh moeder, die boven wolk en regenbogen
Stralend in des Hemelstronen
tot ons nederdaalt...

1STE:

--- Die in volmaakte eenheid leeft
met God
Die ons schiep en ons beheerst
Wij bidden U, wij smeken U
Wees ons genadig om ons lot.

VOLK:

--- Lieve vrouwe, Wees gegroet
Oh, bloesemrijke Maagd en Moeder
Oh, maagd zo schoon en rein
naar U gaan onze beden
wil nu ons hulp verlenen.
Wij plaatsen uw beeld
in ons heiligdom
groot van zuilen
Naast ons Lieve Heer.

MUZIEK:

— Triangel, bazuin, trompetstoten.

Maria en de engelen verdwijnen - volk zingt afgaand, wegstervend het Allelulia.

ACHMA - BOTRIK en SOUAB (koning der voorgebochelde - samen op langs achterplan.)

BOTRIK:

--- Zijt gij nu tevreden, bloeddorstig wijf
Er is geen kroost meer in die Scone
waar men beweent een dode lijf.

ACHMA:
--- Mijn stenen hart is zo verrukt
om wat WELEENS WAS die SCONE.
Het is één klomp met bloed bedrukt
Een bloedig aardklomp van alle moorden
gepleegd door uwe trouw' trawanten.

BOTRIK:
--- Zij deden hun werk met vreugd
want stelen, moorden, vechten
is hunne grootste deugd
beschermd door uw mistenzwerk.

ACHMA:
--- Ik zag met blijdschap al die wonden
met hunne rode lippen...
het bloed der wonden
van hunne vrienden likken...
en 'k heb
IN WILDE VREUGD
MIJN VLOEK HERHAALD!!!

SOUAB:
--- Zijt gij 't dan zó gewend
En vindt gij vreugd in dàt geweld?

ACHMA:
--- Gewend?
Gewend? Zij worden 't ook.
aan d' afgrijs'lijke gruwels van de moord!

SOUAB:
--- Uw ogen schieten groen van wraak
Oh, Vrouwe, die eens moeder waart...
Het moesten droeve perels zijn...

ACHMA:
--- Hoor mij dat aan, droeve perels!
Hadt gij gezien wat des werelds
beulen met mijn kinderen deden:
slaan en branden en doden, ondankse beden
die uit de harten opwelden van moeders
die hunne kinderen zagen doden aan hun borst...

SOUAB:
--- En vloekt gij niet de handen die dat bloed vergoten?
ACHMA:
--- Vloeken? vloeken! 'k deed niets anders

en wie dat van zijn eigen kinderen zag...
oh! Ehrard, Wolfhard, Reinhard, Bernhard en Machteld
die ik al verloor, door Nieuwlands Arnold
moord en roof!

BOTRIK:
--- (geheimzinnig) Ook Machteld, liefste kind
Door Reinier zo bemind...

SOUAB:
--- Ik kan mij voor die zaak niet lenen...
De zon, de bron van alle leven
Die 't warmste is bij mij in 't Zuiden
Straalt over 't verwoeste veld en d' huizen...

ACHMA:
--- en over stinkend' lijken, gevallen onder de klauwen
van mijne wraak en door de sabelhouwen
van Botriks beste trawanten.
Oh, Arnold, zij gevloekt!
Maar thans ik triomfeer
en zweer
en wreek
totdat de moeders lachen zullen als de klauw
van oorlog en mensenhaat, de kinderen van hun
borst of schoot en haarden rukt
en al de deernis wordt gestikt door d' oorlogshonden
die eeuwig zullen bestaan en komen en roepen:

MOORD! MOORD! MOORD!

dat al de bergen en de heuvels, de zeeën en hun golven
huilen en verduizenddubbelen zullen:

MOORD! MOORD! MOORD!

BOTRIK:
--- Bravo! Wijf naar mijn hart!

SOUAB:
--- 'k hoorde nooit in mijn bestaan of in mijn rijk
bij de Zonnehussen, dergelijke taal of lage
daad betitelen en zelfs door een vrouw
wiens adem heet is als de hel en wiens
wekroep de gruwelijkst is op d' aarde ooit gehoord!

BOTRIK:
--- Zo doet alleen de HAAT de mensen spreken

die door 't kwaad verdelgd, ook anderen willen delgen!

ACHMA:
--- Mijn haat! Mijn haat! Mijn gloeiend' haat!!

SOUAB:
--- Waaraan gij zelve eens ten onder gaat...
Want wie 't zwaard hanteert door 't zelfde ook vergaat...

ACHMA:
--- Ge kent de mensen niet, die beulen zijn
voor anderen,
en voor zichzelf
het beste wensen...

SOUAB:
--- 'k weet het...
'k zond naar Arscot
ACHMA:
--- éëns die SCONE

SOUAB:
--- één mijner wijste mannen henen
om te lezen
of 't ontdekken
hoe zij in vrede leven.
En ach;
wat hij daar zag en vond in d' oorkonden
en perkamenten,
sloeg hem met zulk een bodemloze angst
dat hij... dood nederviel!!

ACHMA:
--- U ziet... gij Zonnegod
alleen de HAAT, de WRAAK, de MOORD
is 's mensenlot!!

BOTRIK:
--- Mij dunkt, ik hoorde Souab
niet als wijze spreken
Gij hebt nochtans
de verwaandheid,
man te wezen
die alles weet en over 't licht beschikt
Laat het nu blijken dat 't geen grootspraak is.

SOUAB:
--- Is het verwaandheid, zeggen dat ge steeds
op mijne vriendschap bouwen kon

Maar ja... uw Noorderhussen kennen geen zon
die straalt en warmt voor alle mensen.

ACHMA:
--- Dan is 't uw fout! Waarom deelt gij
uw gunsten niet aan iedereen?

BOTRIK:
--- Verwaandheid is 't!

SOUAB:
--- Gij doet mij onrecht
en uw hitsende tale deert
mij niet...
Ik sta in eerlijkheid, en met mij, mijn volk,
Zó sterk als d' UWE... in DIEVERIJ!!

ACHMA:
--- Duldt gij dan zulk een taal, Botrik?

BOTRIK:
--- Neen, ik duld dat niet *(dreigend naar Souab)*
Ik tartte 't volk van Arscot, roeide het haast uit
en U!
Ik sla uw trotse hart aan gruizlementen
en uw lafhartig volk,
dat alleen maar goed is om zich te koesteren in de zon,
de KETENS AAN!
en 'k MAAK ER KNECHTEN VAN
of DOEM HEN ALLEN TOT MIJN SLAAF!!

SOUAB:
--- Uw dreigement vaart mij voorbij
als ijle wind, Botrik
Doch, die het zwaard hanteert... *(af)*

ACHMA:
--- Sla toe, Botrik en smoor die ijdle mond!!

BOTRIK:
--- Welja, 'k sla toe. Dat is de oorlog, Souab.
Ga. en zet U aan het hoofd van uwe drummen,
'k Hak z' uiteen en verzuip ze in die Tummer! *(af)*

ACHMA:
--- Hoera! Hoera! De oorlog komt!
Van man tot man!
En stoot uw dolken en uw zwaarden

Zó in elkaar
dat iedre kin
elkanders kinne raakt!!

(handenwrijvend af.)

MUZIEK:
— Gevoel in de kopers, dol gesis van klarinetten, opzwepende schettering der trompetten.

ACHMA:
--- (op uit fond) Ah! mijn woord heeft hen bestraald
Vanavond houde ik een feestrijk maal
en luide klept de verzopen klok van Weerd
en dans ik orgie-porgie met de ondergrondse heer!
Zo is het eind' van Arscot die Scone
en van die wezens op de Dorenberg
mijn wraak voldaan,
MIJN WERK!
Kom dan, oh nacht!
Verduistert 't al, versombert 't schittrend licht 't Heelal!
En bronnen, groen gevuld met gal
Maak dat 't nakoomlingsschap volhardt
in 't kwaad door mij gesticht, want:
Kwaad WINT STERKT' EN KRACHT BIJ KWAAD
en HAAT VOEDT HAAT!

BOTRIK:
(tastend op - is door blindheid geslagen)

ACHMA:
--- Welnu, Heer Botrik, is de strijd reeds uitgestreden?

BOTRIK:
--- (blijft bij de opening staan) Jawel... gij slang...

De strijd is uitgestreden...

ACHMA:
--- En; hebt gij hem gewonnen? Is hij gevlucht?
Zijn allen dood?

BOTRIK:
'k Gun U 't genoegen te laten horen dat...
Wij z' allen verdrongen naar en in die Tummer
waar z' allen verzopen
en te drijven liggen...
en 't water hunne lijken naar Arscot voert

vermengt met d' ONZE...

ACHMA:
--- Met d' onze? Wat is er mee geschied?

BOTRIK:
--- Al wat gij hebt gewenst
of...
meent ge dat ik U niet heb doorzien?

ACHMA:
--- Maar spreek dan toch!

BOTRIK:
--- Terwijl we de laatste aan ons dolken regen
en kapten d' een na d' ander neer
Ging plots de zon - zijn zon -
zo hoog aan d' hemel zwerken
dat w' allen vielen waar wij stonden.
Ze brandde 't blauwe van ons ogen
Met één slag droog.
Hare stralen waren als giftige pijlen
Die 't bloed aan 't zieden brachten.
Alleen het koele water van die Tummer
kon onze hulpe zijn...
Mijn mannen waren verblind, verschroeid...
Zij drijven
in die Tummer mee...

ACHMA:
--- Zo heersen wij alleen!
Kom nu naast mij...
MIJN HAAT WEES THANS VOLDAAN.

BOTRIK:
--- De mijn haast ook. Kom gij tot hier
en... 'k vertel U wat van Machteld,
't lieve kind...

ACHMA:
--- Van Machteld? Oh, wat weet ge? (naar Botrik)

BOTRIK:
--- (omprangt haar) Zo heb ik haar geworgd!
Met deze handen.
AH, BLOED EIST BLOED!
Zij vluchtte van Nieuwland, naar onze spelonken
net als gij!

'k bewaarde haar ...voor MIJ! (scherpe lach)

ACHMA:
--- (tracht zich los te rukken) GIJ... MACH...TELD...

BOTRIK:
--- Ja. - Gij maaktet van mij de diepst verborgen

moordenaar en 'k bedreef de laakstbaarst daad op daad.
BERG NU D' AARD UW BEIDER GRAF
EN ZWIJGEN EEUWIG DE STENEN DER SPELONKEN
waar uwe beenderen, en ook d' hare,
DOOR WORM VAN VLEES EN MERG ONTDAAN
TOT PULVER EN ASCH VERGAAN...
BLOED roept om bloed!
MOORD ROEPT op MOORD!
Zo stervet gij en weet dat 't zonnelicht
OVER ARSCOT STRAALT
ZOALS NOOIT TE VOREN
EN WEER WORDT ALS WELEER:
«ARSCOT die SCONE».
(worgt Achma en kruipt het podium af.)

MUZIEK:
— Langzaam achter elkaar, drie paukslagen.

AARSCHOT aan ONZE LIEVE VROUW
GEWIJD.

MUZIEK:
— Zacht ontvouwende en openbloeiende motieven. Een serene melodie uit het lied O. L. Vr. van Aarschot.

Vorige nonnen of begijnen met de twee voorbidsters.

1STE:
--- Wij bidden U, oh, lieve Vrouw
onze toevlucht, onze hoop
Wees ons volk genadig.

2DE:
--- Wij bidden U steeds trouw
en sterk in ons geloof
Wees ons volk genadig.

1STE:
--- Het bloed heeft reeds zolang gevloeid
als straf, als geesling of als belijdenis.
Wij liggen, door 't noodlot, zwaar geboeid
Maar schenk ons, schenk ons vergiffenis.

1STE EN 2DE (OF ALLEN):
--- Wees ons arm volk genadig.

SCHIPPER:
--- (komt opgelopen) Vrouwen! Vrouwen! Looft Maria!

1STE:
--- Wat is er, man, dat U zó verblijdt?

SCHIPPER:
--- Maria! Maria! Zij uwe stede toegewijd!

1STE:
--- Maar wat beduidt uw taal
'k begrijp U niet.

2DE:
--- Gij stoort ons in 't gebed tot Haar
Wat voert U toch tot hier?

SCHIPPER:
--- Hoort het volk, zij loven 't beeld
Wij voeren tot aan de kolk! Het wild' niet verder meer.

1STE:
--- Spreek op! (begijnen) Spreek! Spreek!

SCHIPPER:
Ik had aan boord
Twee O.L.Vr.-beelden
van schoonheid ongehoord,
zo echt alsof ze leefden.
De reis verliep zo wonderbaar
Zoals ik nooit een heb gemaakt.
De hemel en het water werd zo klaar
Een zonne, die aan d' hemel blaakt.
En bij de grens van 't Hertogdom,
oh, zie, hoe wonderbaar.
Bloemen, bloemen alom
alsof ik doorheen paradijzen vaar...
Een menigte vogels begeleiden 't schip,
één harmonie van kwelende muziek
Doch hier vlak bij, 'k geraak in 't slip
En ondanks al de vereênde krachten
van het Trekkersgild
geraak ik niet verder.
De bloemen langs de Tummerkant
zijn plots verbleekt.
En de vooglen allerhand
zijn stom en stoppen hun gekweel.
Wij ontlaadden vlug een beeld
En verlichtten alzo mijn schuit
maar onverminderd bleef
mijn vaart gestuit.

NONNEN:
--- (ondereen) En dan? Wat heeft dat al te beduiden! Spreek op.

SCHIPPER:
--- Welzie, w' ontlaan het ander beeld
en almeteens bloeien alle bloemen open
de vogels herbeginnen hun gekweel
Gezangen die Maria loven.

1STE NON:
--- Is 't mooglijk, Heer, werd ons gebed aanhoord?

ALLEN:
--- Wij knielen, Heer God, zij geloofd!

SCHIPPER:
--- En 't volk loopt al ter hoop
Het knielt en bidt en vraagt om zegen
Het dringt langsheen de Tummerboord,
en alles is vervult van beden...
En reeds gebeurde er een wonder.
Door het tumult, van 't volk dat samenliep,
slaat plots een paard met kar op hol
een kind geraakt er onder.
Doodlijk gekwetst, door 't wiel
is plots de plaats van jammeren vol.
En zie:
de moeder neemt haar kind en gaat
doorheen het wijkend volk. Totdat zij staat
Vóór 't schone beeld
en mengend hare tranen met 't bloed
van 't dode kind,
biedt zij het HAAR en smeekt:
O, Heilige Moeder,
schenk mijn kind het leven weder.
Stemmen uit de aanwezigen of van een der nonnen.
--- En wat gebeurde er toen? Spreek op.
Gebeurde 't wonder, zeg?

SCHIPPER:
--- Zag ik het niet met eigen oog
'k geloofde 't niet.
Maar nu, Maria zij geloofd...
't gebeurde zo:
Hemels schoon van lach en innigheid,
met éne stem zó roerend mooi,
SPREEKT 't WONDRE BEELD. Oh. GODDELIJKHEID.
Tot de diep beproefde moeder:
ZO ZAT IK EENS MET EIGEN ZOON,
BESPOT. GEGESELD EN GEHOOND
MET BLOEIEND WONDEN OVERAL,
OP MIJNEN SCHOOT.
MAAR HIJ VERREES... EN 'k bid U
OM MIJNEN WILLE. LIEVE ZOON.
SCHENK DIT KIND. HET LEVEN WEER...
En 't kind sprong op, omarmde zijne moeder
Die Maria, en God. ons Albehoeder
Loofde met het ganse volk.

NONNEN en STEMMEN;

--- Heilige Moeder, wees geloofd!

TOT SCHIPPER:
--- Kom ga ons voor.
Wijs ons 't wondre beeld.

SCHIPPER:
--- Volgaarne, vrouwen, doch ziet, ze komen reeds naar hier. Hoort hun gezangen en lovend bee
Al voor Maria.

MARIA WORDT OPGEDRAGEN GEVOLGD VAN BURGERS, Kinderen en Engelen.
KOOR ZINGEND 3e en 4e strofe van O.L.Vr. v. Aarschot

MUZIEK:
--- Begeleiding met getemperd orkest.

(3) Gedragen op uw hogen troon
Getooid met gouden kroon
Gaat de stoet met uw beeld
Door onze duurbare stede
Met enen stoet die d'ogen streelt
Van praal en pracht doorweven. (2 X)

(4) Ons stede is U toegewijd
Oh, Moeder die ons toevlucht zijt
Bij d'allerhoogste, Onze God.
Wie loofde ooit een schoner naam
Een moedersnaam en maagd (2 X)
Onze Lieve Vrouwe van Aarschot. (2 X)

NONNEN:
--- (op knieën) Maria, lieve Moeder, wij danken U
Wij loven U... God zij gebenedijdt.

MARIA: (glimlacht)

VOLK: (valt op de knieën)

NON:
--- Maria, onze toevlucht, onze hoop

VOLK:
--- Wees ons, arme zondaars genadig...

MARIA:
--- DIERBAAR VOLK,
VAN MIJN LIEVE STEDE,

MIJN ZOON HOORDE UWE BEDE
EN ZENDT U ZIJNE ZEGEN...
HET BLOED VLOEIDE UIT UW WONDEN
MAAR STERK IS NOG UW ZIEL
VRIJ VAN VLEK EN ZONDEN.
IK BLIJF BIJ U. EN HIER
ZAL 'K WAKEN OP UWE WONE
OP UWE STAD, AAN MIJ GEWIJD
OP «ARSCOT DIE SCONE».

MUZIEK:
= Voorspel tot zang O. L. Vr. van Aarschot.

KOOR: (zingt eerste en tweede strophe)
(1) Een schoner beeld in stee of land
Ontworpen door een kunstnaarshand
nergens anders ooit aanbeden...
Ons heiligdom, sinds eeuwen lang
was steeds gevuld met bee en zang
en wondren wijd geprezen.

(2) Het U gewijde heiligdom
door iedereen gekend
in Waals- en Vlaamse gouwen
Zag rijen pelgrims nacht en dag
U loven om uw zoete lach
Met d' handen vroom gevouwen... (2 X)

De stoet zet zich in beweging. Maria wordt afgedragen, gevolgd door het volk dat in koor 3de en 4de strophe zingt.

MUZIEK:
— Dan breekt het orkest, met klokken, in vollen jubel los lied van O. L. Vr. van Aarschot en verpersoonlijkt het zinderend geluk van het hoopvol, herlevende volk.
van ARSCOT die SCONE.

IIIe BEDRIJF:

AARSCHOT in de OORLOGEN.

Personen:

Belleman.

Een speleman.

Vrouwen.

Mannen (burgers).

Franse soldaten.

Paters Capucienen. (2)

Pestlijders (min. 4).

Kantwerksters (10).

Grauwzusters (5).

+ figuratie.

MUZIEK:

— Openingsstuk van voorspel. Weer die wekroep uit het verleden. Goede en slechte dagen. Onmiddellijk na de paukslag tromgeroffel, waarna het spel aanvangt met het gebel van de

BELLEMAN:

--- Ik ben de belleman
Door Drossaerd, baljuw, burgemeester aangesteld.
En ik verkond aan Jan en Alleman,
Die ik vooreerst heb saamgebeld,
Van al de goed' en slechte maren
Die over 't land, als water golven-
Lopend, één na één, als woel'ge baren
En spoelend weg van 't land de volken...

(belt)

Dees maal voer ik U weer
Naar lang vervlogen tijden...
Het dateert meer dan een vijftal eeuw
En was 't begin van al ons lijden...
Nooit deden wij het zonder murmuratie
Of 't Fransen waren, Spanjaers
Hollanders, Duitsers, Italianen;
Woelige barbaarse lieën, die
bij middel van executie
Ons volk noch leed, noch last, noch smarten sparen.

Het waren telkens driftige gasten
Die door hun gruwel en hun razernij
Ons met een cijns zo swerlijck belasten
Dat wij gaven rok en hemd er bij...
't verwondere U niet...

Arscot, aan de Demerboord gelegen,
Dekt altijd d' overtocht van de rivier
En goed versterkt met wal en vesten,
was zij van onschatbare waard'
Of nu de vijand uit het Noord- of uit het Westen
Met zijn bende of huurlingen vaart.

(belt)

't Begon in 1489 «De Kwaede Tijd»;
In de geschiedenis aldus genaamd,
omdat de brand, de moordenarij en... nijd
tussen Vlaem en d' Oostenrijker Maximiliaan
ontbranden,
na de dood van Maria van Burgonde.
Hoe kan het anders, na hoogmoed komt verval

Want men mag nooit vergeten
dat de glans der voor'ge jaren, musick, gesangh en al
Aan een blozend appel werd geleken...
Maar onder d' uitwendige kleur,
Stak binnen in: 't VERGIFT!
Verwormd was hij...
en 'k zwijge van zijn geur.
In die vijftiende eeuw, mijn luyten
werden te veel oncosten gedaen
Men liep de schreef zo ver te buyten,
veel verder dan 't betaemt.
Hoewel de gemeyne man
Ende sommige vroede lieden,
de wijnen lieten in de can
Ende hielden goede manieren...
MAAR...
Vele mans ende vrouwen droegen 't kleed
altijd in 't nieuw ende van maecksel fraye
Doch sedichheit ende eerbaerheidt leed,
leed er onder taeye...
Men siet ten allen cant bruidloft maeltye
Men hoort lustigh gesanck, geclanck,
't is vol van Rijkdom, macht en pomperije
En Arscot viert kermis want: 't is EERSTE MEIE!

(belt)

Ja, 't was Meikeskermis en 't wierd gefeest!
Juist was ons bondgenoot, vierhonderd fransen
sterk, in d' Heerlijkheid gekomen.
En met onze meisjes, rank van leest
Zullen zij dansen, springen, walsen
om het meest!...

Eisa! en waarom niet?
Arscot, die stadt frondiere,
streed met de franse bondgenoten
en onder frans baniere...
tegen Maximiliaan
't Gekroonde hoofd van Rome,
die beefde voor die van Gent en Brugge en in 't gevang
bidde en smeekte en om vrede vroeg.
Maar die vree duurde niet lang,
En hij alzo 't beleg om onze provinciën sloeg!
Maar kom...
't is Meikenskermis!
En de fransen zijn niet bang!
De vijand is nog ver van buyten!
Laat nu de feestklok luyden!

En lachen!
om Albert van Saxen!

(Bellend af.)

Een man rolt een bierton op, gevolgd van joelende vrouwen, mannen en Franse soldaten - allen met drinkkroezen. Hij die de ton rolt slaat er een kraan in - allen scharen zich er rond - het is een kluwen om aan bier te geraken. Een *SPELEMAN*, met harmonika is opgekomen en speelt enkele slepende refreinen uit *"Den Dach en wil niet verborghen sijn"*.
Een vrouw, uit de hoop, schaart zich naast hem en zingt enkele maten. De man, die de ton rolde, is hierop gaan zitten als een Bachus en schreeuwt:

--- Zingen! Zingen! Heft haer omhoghe!
Hierop in koor:
--- Zingen! Zingen!
Een soldaat grijpt haar vast en zet haar op de ton.
Zingt, begeleid door harmonikaspeler.

Den dach en wil niet verborghen sijn.
Het is schoon dagh, dat dunket mijn,
maar wie verborghen heeft zijn lief
hoe noode is 't dat si scheiden.

Wachter, nu laet uw schimpen sijn
Ende laet hi slaepen, die allerliefste mijn.
Een vingherlinc root sal ick U schinken
Wildi den dagh niet melden.

SPELEMAN:
--- Och meldic hem niet, rampsaligh wijf
Het gaet den jonghelinc aan sijn lijf
Hebdi den schilt, ic hebbe die speer
Daermede maket U van hier!

MEISJE EN SPELEMAN:
--- Die jonghelinc op sijn vale ros trat
die vrouwe op hogher tinnen lach
Si sach so verre voort waert innne
De dagh door die wolken opdringhen.
MEISJE:
--- Haddic den slotel van de daghe
Ic weerepem in gheender wilde Masen
Oft van de Demer tot in den Rhijn
Al en soudi nemmer vonden sijn!!

Bravogeroep.

SPELEMAN:
(zet nu een dans in. Elk grijpt zijn meisje en 't wordt een springen en roepen - en plots, midden in de dans tampt de noodklok (langzaam gebel))

STEM VAN DE BELLEMAN:
--- De vijand! Alarm!
De vijand beukt de poorten in.
Tumult en verslagenheid van de feestvierenden - verwarde kreten der wegrennende en terug oplopende vrouwen.

STEM VAN DE BELLEMAN:
--- De stad is in nood!

VROUWEN:
--- HELP! HELP! Onze kinderen!

SPELEMAN:
--- BRAND! BRAND!
Vrouwen gillend af - mannen en soldaten af.

MUZIEK:
— Trompet blaast verzameling in alle richtingen.

ORKEST:
— Drama's woelen in de schoot van het orkest, Treurmarsch, thema's, heldhaftig, door alle registers van het orkest. Trompetten blazen de aanval orchestrale uitbeelding van de strijd. Daarna komt de

BELLEMAN:
--- (bellend) Luyten, hier al te saem,
de Baljuw laet U groeten.
Sluyt uwe ogen voor de gruwelen deser aerd
Terwijl de assche en het vuur verkoelen...
De waanzin heeft Maximiliaan aangegrepen.
Het bloed van uwe broers en kinderen vloeit
En de rode haan verbrandt, verwoest onze stede.

Ontrolt een perkament en leest:
--- De stadt werd gansch geplunderd en de binnenstadt voor 't meeste gedestrueerd en meer de buytenstadt, die beiden waren in hoogsten fleur, in de voeghe dat sy sedert jaeren met de schoonste Hertogdommen, inde wesen ende glans, kon wedyveren.
Vijf honderd huysen sijn verwoest, alleen het Drossaerdhuys, een deel van het stadthuys en St. Niklaasberg staen nog recht. Ons heyligdom had schroomlijck te lyden, werd ook seer verwoest ende afgebrandt tot op het steenwerk, de grote thoren alleen bleef staen van de bovenwercken.
De Hertoghe van Saxen, boven de plunderingheen nam nogh mede enighe geestelijke personen, alsoock van de principaelste borgherije, waermede hij, als triumph, kwam binnen Antwerpen. (1)

BELT:
--- Uren van smart en leed
Doorstond gij allen vrome
Maar, broeders weet...
Arscot wordt WEER DIE SCONE!
Versiert dit bloedig blad in 't boek
Waarin geschreven staet
Dat ondanks moord, geweld en bloed
Arscot, NOOIT TEN ONDER GAET!
Trouw volk van d' Heerlijkheid
Sta op!
Volders en wevers,
Gild der Lakenaers,
Schutters en Scheepstrekkersgilden,
Brouwers en Kantwerksters!
Staat op!
En werkt!
En bouwt!
Want al uw kinderen zijn tresoren
van d' HEERLIJKHEID!
A R S C O T die S C O N E!

MUZIEK:
— Gedeelte uit openingsstuk I. Zang en kwettering der vogels. 'Beschrijving van het landschap waar vrede en rust zijn weergekeerd.

BELLEMAN:
--- (bellend) Broeders,... ik noem U martelaars,
want in zo verre mij 't verleên geheugt
werdt gij door alle slag, barbaars
beproefd van uwe jeugd.
Maar gij draagt in U een schat van schoonheid groot
De ADEL van UW WERK en de OVERTUIGING van 't GELOOF.
Want boven op de bergen, die onze stad omkransen,
staat bloedend het kruis der tijden.
En almaardoor steken vijandige lansen
U naar het hart en naar den lijve...
OH! OORLOG! Oh HAAT! die zindert in de zielen

- - - - - - - - - -
(1) Naar Wetz. Kort begrijp der stad.

van al die vreemden die hier vochten
en die, al 't moeizaam opgebouwd' vernielen
plunderen, moorden op hun tochten...

BELT:
--- Ik herinner mij, Philips de Schone
De strijd van Egmont, die van Gelderland.
En dat uw stad, weer nieuw herboren,
overvallen en geplunderd werd
door die van 't Luikerland.
Vervolgens, toen Karel Keizer was,
was 't Frans de Eerste Van Kleef
en ook weer werd de stad alras
door 't vreemd gespuis geblaakt ter neer.

Leest van 't perkament:
--- Terwijl dat Keyser Carel den Vijfde, in Afrika was ende op de fame alsof denselfden Keyser met de schone vloot op de see soude vergaen ende verdroncken waer, heeft Marten Van Rossum, Aarschot, den 1ste Augustus 1542, belegerd ende geplunderd, destruerend ganschelijk de resterende buitenstadt, waer dese ryme van komt:
Rossums geweld
Heeft Aarschot gesteld
in brandende kolen.
Scoon dorpen geveld
Gods vrienden gequeld
Wat batet verholen...

BELLEND:
--- Augustus 1572!
Willem van Nassau staat vóór de poorten
En blijft... tot Alva komt...
Dat nu de klepel van het noodlot sla:
A L V A ! A L V A !
En in St. Bartholomeusnacht
Drie duizend protestanten worden omgebracht...
A L V A ! A L V A !

(Leest van perkament)
--- Helpt nu U self, so helpe U God,
uyt der tyrannen band en slot,
benauwde Nederlanden...
Gij draegt de strop al om uw strot
Rept gauw de kloeke handen!
De Spaense hoogmoet, vals en boos
Zond U een beulsknecht, goddeloos.
Wel mag de herder stillen

Dese is met wol noch melk tevree
Hij wil de schaepkens villen.
Verdient dan sulck een huurling fel
den Tienden Penning niet seer wel?
Om 't Nederland te schinden?
Duck d' Alva sal U scheren snel
Ghelijk men doet der schapenvel...
ende vagen U de kist...
Ende suit nogh hooren dit gherel...
Och, Heer, wil van ons weeren,
Die den Tienden penning begheeren
Ja 't land regheeren fel
ende uwe volck overlasten
ontslaat ons van deese gasten
Ende van so groot gequel.

BELT:
--- Waarom U kwellen met het avontuur van Don Juan
of van zijn veldheer, sie spanjaer Don Octavio,
die Don Juan
die van Lepante quam.
En wiens benden sneefden te Rymenam
So legio...
Maar wat bleef van al die desolatie
van heel die heerlijkheid?
Nogh seven ingesetenen bleven er als restatie
Maar immer bleef die harteklop
die schat van schoonheid:
DE ADEL VAN het WERK
en d' OVERTUIGING VAN 't GELOOF!
EN ZINGEND
al was het met een krop in de keel
WERD AAN HET WERK GETOGEN.
En zij bouwden hut en huis tot d' heerlijkheid geheel...
zodat nogmaals werd HERBOREN
ARSCOT die SCONE!

BELT:
--- 1587!
De stad wordt wederom verrast
en ondanks al hun beden,
wordt door de Spanjaerd toch gelast:
de burgemeester met talrijke borghers dood gesmeten.
Maar stervend zingen zij en roepen hunne burgers op:
"Als sy eenmael sijn verdreven
"Die spaense jonckers knap
"dan mogen sy wel leren weven
"of roepen «KETELLAP!»

"of schoorsteenvaegher sonder leer.
"Is dat niet schand voor sulck een Heer?
"Woechy! Slaet die Spanjaerd vrij!
"Si meenden te trekken naar Spanghiën
"met haeren gestolen buit!
"So comt die prins van Orangiën
"Die slaet haer op die cuyt!
"Sy sullen niet één naeghel houwen
"om haer eygen gat te clauwen!
"Woechy! slaet die Spanjaerd vrij!

BELT:
--- Maar een groter ramp
Ghenaemd die laserny
volgde op en quamp
ende doodde adel ende borgherij...
Ghelukkig leefden hier de Capucienen
Die troostten, verzorgden onze lieden...
Het was die grote kwael:
DE PEST!
'k verlaet algauw de plaats
Vergiftigd door het vreemde plebs
en vlucht haer als de pest!!...... (bellend af)

Met een kap op het hoofd, belletje in de hand, komen pestlijders, een na een opgesukkeld. De ene valt smekend op de knieën, de andere gaat liggen, nog anderen gaan tegen de muur leunen, terwijl zij één voor één smeken:

PESTLIJDERS:
--- St. Rochus, sta ons bij.
Help St. Rochus. St. Rochus wil mij aanhoren enz. enz.

1STE LIJDERS: (bellend)
--- Oh, goede paters Capucijnen,
met onze wanhoop en onze smarten
komen wij tot U, Gij Gewijden...
met rottend vlees dat rond ons harten
en onze ziel, verettert en verteert...

2DE LIJDER:
--- Oh, goede dienaars Gods
Wij komen als d' onreinen
Door iedereen verlaten, plots
zelfs door vrienden en de mijnen.

3DE LIJDER:
--- Opent toch uw poorten

van 't Pesthuysecken, opdat wij
in de schaduw van de toren
bij onze moeder kunnen zijn.

4DE LIJDER: (bellend)
--- Kijkt niet naar onze pestende builen
Schrikt niet van de etter op ons ghelaet
Doch denk dat onze zielen huyzen
In 't lichaam,
dat hier rottend staat...

1STE LIJDER:
--- Helpt! Ik sterf!

2DE LIJDER:
--- Helpt! Wij bidden U...

3DE LIJDER:
--- en smeken...

4DE LIJDER:
--- om uw goedertierenheid...

1STE CAPUCIEN: op -
(begint diegene die neerligt te verzorgen)
--- Goede zielen komen,
want, al is de sluister om de vrucht
wel rot
Zo weet toch d' allerhoge
GOD,
dat uwe ziel om verlossing zucht.

2DE PATER:
(met wastobbe en kruik - naar diegene die tegen de muur leunt)
--- Kom, wij zullen U, naar onze roeping
Verzorgen als weleer
uwe vaders-vaderen, en ons broeders broederen in 1575,
in 1606, in 1635 en nu... ten jare 1666, elke eeuwe
Dat Gods geesel in 't hart slaat
van deze schone stede...

De lijder die op de knieën zit, kruipt tot bij de eerste pater terwijl hij stervende smeekt:
--- Ik kan niet meer... Ik kan... niet... meer... Ik... sterf...

1STE PATER:
(terwijl hij de lijder in de armen neemt)
--- Sla op, uw blik... Daar is ons Heer... Gij sterft

NIET... zoals nooit uw stee zal sterven.
Want EEUWIG SCHIET HET ZAAD
WEER OP
DAT WORTELT IN DEES AARD
EN OF UWE ZIELE WIEKT
NAAR GOD
uw geest blijft toch (neemt de dode op en draagt hem weg)

2DE PATER:
--- Bidt, broeders, bidt met mij
St. Rochus,
Patroon van pest en lazernij
Wees onze voorspraak bij ons Heer
Ziet op dat stervend Arscot neer!

1STE PATER:
--- (weer op) Broeders, betrouwt en weest verblijd
Ten allen kanten branden kaars en licht
ten teken dat zij hersteld en genezen zijn...
Komt gij nu lijders, allemaal en bidt
Opdat de glans van uw geloof
Met de gena van God,
St. Rochus elke wonde dicht
zal zegelen... tot heil van onze stede...

STEM:
--- Ik ben genezen! Ik ben genezen!

2DE PATER:
--- Hoort! Hoort! Sta op en volgt ons
Opdat ook gij geneze!
Werpt weg uw bel!
Doet af die kap!
En toont wie gij zijt,
Opdat gij vrij en onbesmet moogt gaan
en als een kloeke wal in de toekomst
BORG zult staan...

LIJDERS AF, GEHOLPEN DOOR DE PATERS.

BELLEMAN: *(weer bellend op)*

BELLEMAN:
--- De tijden staan niet stil.
De oorlog, als een grote Oceaan
Gestuwd door een onzichtbaar' wil
spoelt golven vol ontzetting aan.
En deze wateren, vol gediert

stuwt menig soldatesk gespuis,
als vervloekte geesten opgediept
die plunderen, branden, huis en kluis.
De oogst werd weggemaaid, vóór die tot rijpheid kwam.
Alles verteerd, verpand
aan ruiterij: Hollanders, Huzaren
Al duivels, die het laatste greintje graan
uit onze schuren halen.
Maar ondanks Frans of Oostenrijks gepeupel
ons tyraniseerde en ons worgen wou.
Toch reikte, boven deze heuvel
d' ONVERWOESTBARE TROU
VAN ARSCOT
DIE BLEEF
DIE SCONE!
En zie, als een kantwerk van witte draden
zitten hier de werksters
Allen maagden.
En werken, lovend Heer en dagen
Totdat... daar zijn
DE FRANSEN
die van op de transen
van St. Niklaasbergklooster en dat der Capucienen
hun haat op God en mensen vieren! (bellend af)

Een tiental kantwerksters en een 5 tal grauwzusters op. Kantwerksters eerst, elk met stoel en kantkussen. Zij beginnen onmiddellijk te werken en zingen dan mede met de muziek.
MUZIEK:
Inmiddels zijn grauwzusters een voor een opgekomen en wandelen tussen de kantwerksters en geven aanduidingen.
KANTWERKSTERSLIED (zie tekst)

MUZIEK:

– Lied sterft uit samen met de muziek, stilte. En plots roffelt de trom, paukslagen trompet blaast aanval en dan weerklinkt het orkest, aria, drama's woelen in het orkest.

Rookkolommen stijgen op. De noodklok klept. De speldewerkers zijn opgesprongen. Franse soldaten komen met opgeheven zwaard oplopen, roepend: Fraternité! Egalité! Liberté! Zij schoppen de kantkussens om, kappen en slaan, grijpen de zich verwerende vrouwen - een zuster wordt aangegrepen, verweert zich en kan ontsnappen en dan verschijnt plots boven op de toren van het Drossaerde een Frans soldaat. Hij tilt een vermeende grauwzuster op en gooit haar naar beneden, roepend:

FRATERNITE! LIBERTE! EGALITE!
Bij de val een luide gil van de overgebleven kantwerksters, wegvluchtend, gevolgd en achternagezet door de Fransen.
BELLEMAN: *(op doch NIET bellend)*
--- Ik kleppe nu niet
want wat ik zeg, geen vijand hoort noch ziet
Wat hier verspreidt wordt in 't geniep
(ontrolt een perkament en leest)
--- Zes Ventose - Jaar VII - 24 Februari 1798.
"Sevenste jaer van het Frans verdriet en verdrukking van
"onze religiën. Vervolgers van onze priesters, plunderaars
"van Gods tempels, vervolgers van arm en rijk; zijt gij lieden
"niet bedroefde bedienders, die tegenwoordig de onrechtveer-
"digste zaken helpen uitwerken, die ooit op de werelt uitge-
"vonden zijn! Lieve burgers en pijst ghylieden niet op den
"dagh van de 16 May aanstaende dat er soo schroomelijk ver-
"slaghen zijn aenstaende tegend die tyd. En pijs op geen ré-
"publique meer, want de handel gaet te Goddeloos. God is de
"schepper van alles. Valt Hem te voet en doet afstand van
"dat goddeloos gespuys, eerder nog meer plagen komen."
"Adieu tot in der eeuwigheid! (1)
Dan waren 't slechte tijden
De kerken kraakten,
Kruis en altaar werd' geschonden!
De priesters vermoord
in ballingschap gezonden.

MUZIEK:
— Tromgeroffel.
STEMMEN:
--- (geroep) Voor God en Vaderland!
Voor auter en heerd!

MUZIEK:
— Tromgeroffel.

STEMMEN:
--- (geroep) Boerejongens! Patriotten, Schept maar moed!
Alles voor elkander doet!

BELLEMAN:
--- (belt) Boeren die in 't strijdperk vielen
Martelaars waren 't. Geen Brigands!
Oh, martelaars, wij, uwe kinderen knielen neer bij Uwe

- - - - - - - - - -
(1) Karton 66 - Rijksarchief te Brussel - Dit werd aan de grote pomp, in 't geniep, geplakt.

verheerlijkte graven in het zand, dat uw bloed heeft
gedronken en wij herhalen de eed die gij toen zwoert:

STEMMEN:
--- VOOR GOD en VADERLAND!
Inmiddels ziet men, in achterplan, omhoog gestoken zeisens, rieken vuisten dorsvlegels enz. al zinnebeelden uit de Boerekrijg, zwaaien.
BELLEMAN:
--- Nu groeit en bloeit weer 't allenkant
Wat groeien en wat bloeien moet.
En immer weer omprangt de hand,
het werktuig dat herleven doet.
Wij werken fel en bouwen
hand in hand
en weldra kan men weer aanschouwen
AARSCHOT
DE PAREL VAN HET HAGELAND!

(belt)
In Brussel zal het Maandag vuurwerk zijn
En Dinsdag licht en schijn
bij 't spelen van «De Stomme VAN PORTICIE»
als 't openingstuk der... R E V O L U T I E !
En over 't land weergalmt 't refrein:
AMOUR SACRE DE LA PATRIE
RENDS-NOUS L'AUDACE ET LA FIERTE.
A MON PAYS JE DOIS LA VIE
IL ME DEVRA LA LIBERTE!!

EN HOOR: NA DE SEPTEMBERDAGEN WEERKLINKT METEEN:

MUZIEK:
— Orkest, Het Vaderlandslied, onmiddellijk gevolgd van tromgeroffel. Weer stijgen rookwolken op en weer speelt het orkest het ... (drama's woelen in het orkest.)
IN RIJ, de handen op de rug gebonden, komen een achttal mannen opgestrompeld, doch blijven op achterplan.

MUZIEK:
— Tromgeroffel als een executie.
DE MANNEN ROEPEN:
--- Voor God en Vaderland!
(zij vallen elkaar meesleurend)
(vrouwengillen in fond)

BELLEMAN:
--- 1914!!
Gegrift met bloed!
Letters vol gloed!
Overal een zee van vuur,
het merk van DUITS KULTUUR!
Yzingwekkend zijn de gruwelen
van mensenslachting wreed
in Aarschot weer gepleegd!
DRIE HONDERD NEGEN- en ZESTIG BURGERS DOOR BLOED BESMEURD
MANNEN ALS SLAVEN NAAR DUITSLAND GESLEURD!

BELT:
--- Gekwetst weerom!
Maar nog niet dood.
Want immer blijft de adel van het werk
en de glans van ons geloof!
Schoner dan ooit te voren
Wordt Aarschot weer herboren!!
En twintig jaren lang
bewaren wij de vrede
Totdat weldra
SIRENEN
LOEIEN!

MUZIEK:
— Sirene loeit, zware tromslagen als vallende bommen, tromgeroffel als schoten.

BELLEMAN:
--- 1940! 1944!!
Blauw is de hemel
van de Meimaand.
De aarde spreidt zich loom
de mensheid slaapt en droomt
van een beter leven.

STILTE
Stilte
Alles rustig stil.
En boven dat gewoon gebaar
van innigheid zo onbewogen,
komen de boden van de dood
STORMACHTIG AANGEVLOGEN.
EN ZIET!
Te midden van hun vlucht,
de lucht splijt zich in twee'n
krakend, barstend, spatten

projectielen naar beneên!

Ons ogen blijven ongelovig ver gesperd
op 't ongekende visioen.
Ziet wat van 't Drossaerdhuis gewerd,
Dat... militaire doel!

Onontkoombaar is het driftverbond,
waarin zich haat en valsheid kerven.
't is 't bijten van die ijzige mond
waaraan nu duizend levens sterven...
De banden zijn gebroken!
Geroofd is al uw rust.
Gij stierft GRUWZAAM, lieve doden...
EN HEBT VOOR IMMER
d' AARSCHOTS GROND GEKUST.

MAAR LEVEN ZULT GIJ IN DER GRAVEN SCHOTEN!
Ze voeren de schoonsten weg, gekerkerd en geknecht
En zwaar is 't lijden dat hen drukt.
MAAR AARSCHOT LAAT NIET AF!
en V E C H T !
Wij stellen ons te weer
en, in 't geniep blazen wij de sintels aan
verdoken onder 't puin van het Drossaerde
'41:
en: AL HEBBEN WIJ GEEN GEWEER
'42
toch ZAMELT DE W E E R S T A N D
de nodige krachten samen.

'43:
De klokken worden ons ontnomen
het schandelijkst wat de barbaar verzon.
En toch zal éénѕ 't gezinder onzer toren
't geluid overstromen van uw KANON!!!!

'43:
En heerlijk klinkt nu het gebrom
van geallieerde zilvren vogels,
die schitteren in de zon
Zij zijn des OORLOGSMONSTERS DODERS!

'44:
Te Hamburg! WILHELMSHAFEN! KIEL en BREMEN
is de hel nu losgebroken!
Zo konden wij ons eindelijk wreken
en werd hun macht gefnoken!!

DE PRIJS?

Twee honderd dertig gebouwen totaal vernield,
en meer dan duizend geschonden.
MAAR TOCH
HEBBEN WIJ NOOIT VOOR U GEKNIELD
GIJ VUIGE, DUITSE HONDEN!

'45:
Maar blaas dan klaroen, dezen morgen
uw wekroep over onze kloeke toren.
Opdat een nieuwe gloed,
VRIJ VAN ZORGEN
IN ONZE HARTEN WORDT GEBOREN.
MET EEN LIJF ZO FORS, ZO KOPPIG EN FIER
ALS ONZE TOREN
RIJZEN WIJ WEER OP!
Met diep in ons, als in het tabernakel onzer ziel
een ONWRIKBARE WIL
om de weergeboorte van
DIE KLEINE EN TOCH DIE GROTE
ARSCOT DIE SCONE!

Oh, Onze Lieve Vrouwe toren,
wij kijken naar U op
als naar een voedende moeder
die met de ogen zoet geloken
onze stede streelt
't lief AARSCHOT.
ALS DE VRUCHT DIE UIT U WERD GEBOREN!
WANT ONS LEVEN IS ONS LAATSTE WAL
WAARDOOR AARSCHOT BLOEIEN OF STERVEN ZAL
In de waardigheid van een schoon bestaan
MAAR...
DAT WIJ NOOIT
DEES SMARTELIJKE HERINNERING
AAN MARTELAARS EN HELDEN,
te loor laten gaan.
WANT
IN HET BLOED VAN ONZE DIERBRE DODEN
SPIEGELT ZICH ONS GELIEFD:

ARSCOT die SCONE!

Bij het laatste gedeelte zijn alle spelers opgekomen. Maria wordt gedragen, omringd van de engelen. Van weerszijden, op het voorplan, biedt een moeder haar

kind aan O. L. VROUW (2 moeders). Uiterst links, het ene gedeelte van het koor (wit) 't ander deel (zwart) rechts.

De MUZIEK:

= heft onmiddellijk klaroenstoten aan, gevolgd door het zacht invallen van de engelen die een strophe zingen van het lied O. L. Vr. van Aarschot. Onmiddellijk gevolgd van een schettering der trompetten waarna het koor het lied ODE AAN AARSCHOT aanheft terwijl de zware klokken van O. L. Vr. Kerk over de stede zinderen.

EINDE.

A. PAESSENS.

VOOR KOOR EN ORKEST. Slotzang 2de bedrijf.

- - - - - - - - - - - -   - - - - - - - - -

LIEVE VROUWE VAN AARSCHOT.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

1.

Een schoner beeld in stee of land
ontworpen door een kunstenaars hand
nergens anders ooit aanbeden.
Ons heiligdom, sinds eeuwen lang
was steeds gevuld met bee en zang
en wonderen wijd geprezen.

2.

Het U gewijde heiligdom
Door iedereen gekend alom
In Waals- en Vlaamse gouwen,
ziet rijen pelgrims, nacht en dag
U loven om uw zoete lach
Met de handen vroom gevouwen.

3.

Gedragen op uw hogen troon
Getooid al met een gouden kroon
Gaat de processie met uw beeld
Door onze duurbare stede
Met enen stoet die d' ogen streelt
Van praal en pracht doorweven.

4.

Ons stede is U toegewijd
Oh Moeder, die ons toevlucht zijt
Bij d' allerhoogste, onze God.
Wie loofde ooit een schoner naam
Een moedersnaam en van een maagd
ONS LIEVE VROUWE van AARSCHOT.

A. PAESSENS.

Drukkerij "DE KLAMPER"
Wed. Frans INGELBERTS-PELGRIMS & ZONEN
Th. De Beckerstraat, 19. AARSCHOT.